Lauksa

labklā
valsts par

Sargvietās par lauk-
saimnieku labklājību
stāv

Latv. piensaimniecības centrālā savienība

Kas iestājas par
biedri Latvijas piensaimnie-
cības centrālās savienības
apvienotās pienotavās, pa-
līdz šo labklājību sargāt.

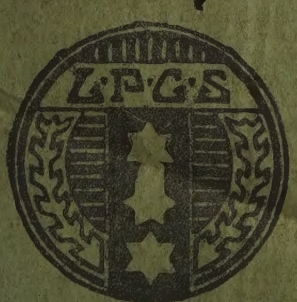

Vienotu piensaimniecības kooperāc

mājturībā?

auksaimniecības Centrālbiedrība

vumā mājturības darbinieču sarakstītu un papildinātu

roduktu ēdieni"

Cena — Ls 1.50 eksempl. 13½ drukas loksnes.

jau agrāk izdotas:

1) **ugļu un dārzāju pārstrādāšana"**, — agr. O. Rezovska un K. Andersone; cenā 40 sant. eks.
2) **„Veļas šūšana un lāpīšana"**, — K. Andersone. I. daļa — 30 sant., II. un III. daļa — 50 sant.
3) **„Audumu krāsošana mājā"**, — M. Ķenģis. Cena 15 sant.
4) **„Apģērbs meitenēm"**, — J. Irbe; cena 15 sant.
5) **„Apģērba un telpu tīrīšana"**, — M. Ķenģis. Cena 20 sant. eks.
6) **„Modernā virtuve"**, — A. Viksne. Cena 30 sant.
7) **„Augļu novākšana, šķirošana un iesaiņošana"**, — A. Adienis; cena 20 sant.
8) **„Dārza un meža ogu ievākšana, šķirošana un iesaiņošana"**, — A. Adienis. Cena 20 sant.
9) **„Augļu žāvētava"**, — A. Adienis. Cena 20 sant.

šminētie izdevumi dabūjami visos grāmatu veikalos un Rīgā, Baznīcas ielā 4-a, kur var ies arī uz laikrakstiem **„LATVIJAS LAUKSAIMNIEKS"**, **„LAUKSAIMNIECĪBAS TIRGUS** n **„MAZPULKS"**. Tālrunis 22322.

Latvijas Lauksaimniecības Centrālbiedrība.

Lauksaimnieki,

praktiskā darbā labs palīgs Jums būs raksti no sērijas

„Technika lauksaimniecībā".

Zeltiņš — Vēja spēka izmantošana atsevi-
ku saimniecībās (II. izdevums) . . . . . Ls 0,40
e — Pareizas ecēšas pagatavošana . . . . „ 0,10
viešens — Jumtu segmateriali (izpārd.) „ 0,10
— Arklu sistēmas un vērstuves tipa izvēle
zars — Švārstīgā arkla nostādīšana . . „ 0,20
ens — Augļu žāvētavas . . . . . „ 0,20
bas Technikas nodaļa — Ikvienā lauku
ecībā nepieciešamo instrumentu komplekts „ 0,10
sels — Ražojiet tīru un labu pienu . . „ 0,10
ešens — Betons lauku būvniecībā (izpārd.)
s — Ūdens piegādāšana lauku saim-
II. izdevums) . . . . . „ 0,40
is — Audumu krāsošana mājās . . . . „ 0,10
is — Apģērba un telpu tīrīšana . . . „ 0,10
— Darba apģērbi. . . . . „ 0,10
kopā ar zīmejumiem „ 0,50
— Arkla daļas, to kopšana un remonts „ 0,30
e un J. Ķeviešens — Vistu kūtis „ 0,20
ons un J. Orleans — Mājas puve
arošana . . . . . „ 0,15

16. E. Antons — Kā izsargāties no zibens postījumiem Ls 0,40
17. Ed. Rozitis — Krāsas, to saistvielas un krāsošana „ 0,20
18. J. Balzars — Kartupeļu racēju darbināšana, kārtībā uzturēšana un remonts . . . . . „ 0,30
19. A. Viksne — Modernā virtuve . . . . . „ 0,30
20. J. Kubuliņš — Zāles un lopbības pļaujmašīnu kārtībā uzturēšana, labošana un glabāšana . . . „ 0,30
21. Cand. chem. K. Krievs — Kā aizsargāt koku no pūšanas . . . . . „ 0,50
22. Inž. A. Zeltiņš — Apkurināšana . . . . . „ 0,80
23. Ed. Antons — Rokas grāmata spridzināšanas meistariem . . . . . „ 1,50
24. A. Adiens — augļu novākšana, šķir. un iesaiņ. „ 0,20
25. Inž. A. Tramdachs — Par romancementu un viņa lietošanas kārtību . . . . . „ 0,15
26. A. Adiens — Dārza un meža ogu ievākšana, šķirošana un iesaiņošana . . . . . „ 0,20

Brošuras dabūjamas L. L. C-bas Technikas nodaļā, Rīgā, Baznīcas ielā 4-a un lielākos grāmatu veikalos. Tās izsūta arī ar pastu pēc grāmatu vērtības un pasta izdevumu saņemšanās naudā vai pastmarkās.

Latvijas Lauksaimniecības Centrālbiedrība.

Latwijas Lauksaimneeks

Latwijas Lauksaimneezibas Zentralbeedribas, Latwijas Peensaimneezibas Zentralās Saweenibas, Kurzemes Lauksaimneezibas Beedribu Saweenibas un Latwijas Dahrskopibas Beedribas laikraksts.

:: Isnahk katra mehnescha 1. un 15. datumā. ::

Abonešchanas maksa: ar peesuhtišchanu par pusgadu (12 burtn.) Ls 4,50, par gadu (24 burtn.) Ls 9.—. Parakstišchanās uz ihsaku laiku neteek peenemta.

Sludinajumu maksa: uz wahka II. un III. l.p. un uz atsewišchķas lapas tekstā: $^1/_1$ lapas puse Ls 90; uz sludinajumu lapam pirms teksta: $^1/_1$ lapas puse Ls 80; uz sludinajumu lapam pehz teksta: $^1/_1$ lapas puse Ls 70, neeskaitot 5% sludinajumu nodokli.

Parakstišchanos peenem: „Latw. Lauks." kantorī, Rigā, Basnizas eelā 4-a, dz. 5; wisas peensaimneeku sabeedribas, L. L. Zentralbeedribas agronomiskee darbineeki uz weetam, grahmatu weikali un sewišchķi „Latwijas Lauks." preekšchstahwji katrā pagastā, kā ari wisas Latwijas walsts pasta eestahdes.

Ekspedizija — Rigā, Basnizas eelā 4-a, dz. 5. Tahlr. 2-2-3-2-2.

Redakzija atrodas L. L. Z-bas birojā Rigā, Basnizas eelā Nr. 4-a, dz. 6, tahlr. no 9—14 deenā 26117, pehz tam 30216.

Dahrskop. nod. redakt. agr. J. Sudrabs, Rigā, Kalpaka bulw. 6, Lauks. departam. Tahlr. 2-1-4-2-8.

„Latw. Lauks." nolemti raksti un sinojumi iesuhtami redakzijai. Uz rakstеem atzihmejami autora adrese un honorars. Neisleetoti raksti uz peeprasijumu teek issuhtiti atpakaļ. Honorars isņemams 3 mehn. laikā pehz raksta nodrukašchanas.

Nr. 21. — 1. nowembrī 1933. gadā. — 27. gads.

Lauksaimnieciba.

Industrialā sabiedriba un zemnieciba.

Visā Eiropā pēdejā laikā novērojams liktenigs lūzums starp laukiem un pilsētu. Pazudis agrakais kontakts, un attiecibām paasinoties, sadarbibas iespējamibas kļūst grūtakas. Šis stāvoklis tomēr ir nedabigs. Lūzuma cēloņi meklejami īpatnas socialās strukturas attīstibā, kas jau 18. gadsimta beigās sākusies ziemeļrietumu Eiropā. Šī īpatnā socialā struktura nosaka jau apmēram divu cilveku paaudžu likteņus: ta ir industrialā sabiedriba. To sīkaki analizejot, varam saskatit tur trīs varu sastapšanos, resp.: uzņēmeju, technikas un proletariata. Katrai no tām aizmugurē ir ilga, daudzveidiga un pārmaiņu bagata vēsture. Bieži vien tās gājušas pilnigi šķirti, katra savu ceļu — svešas, pat naidigas viena otrai, tomēr vienam liktenim pakļautas. No šo trīs varu sastapšanās ir attīstijies neredzets, visu sabiedrisko dzīvi pārveidojošs spēks, kas iet pāri senai, ierastai kārtibai. Tas kļūst patstāvigs, un pateicoties kapitalam un mašinai, tas ienes jaunu likumibu, un laikmeta liberalo ideju atbalstits izveidojas cīņas spējigs, visvarens. Šis sabiedribas elementarā forma sastāv no divi elementiem: 1) pilsoniskā uzņēmeja un 2) proletariskā dienas strādnieka. Tā kā ekonomiskās attiecibas, saimnieciskais stāvoklis ir pamatā visām cilveku attiecibām, tad ari šeit izveidojās industrialās sabiedribas socialās šķiras. Viņu cīņa dēļ līdzdarbibas saimnieciskā dzīvē kļūst par centralu, socialu jautajumu. Katra techniski-ekonomiskā attīstibas faze izveido jaunus locekļus, jaunas sabiedribas šķiras un novelk tām jaunas robežas. Pirmais industrijas vilnis parādas kā mechaniska vērpšana un aušana senos, iedzīvotajiem bagatos lauku novados, kuri līdz šim nodarbojušies ar mājas rūpniecibu. Smagā industrija izpaužas klasiskā ogļu un dzelzs saistijumā. Piemēram — dzelzceļš. Otrs industrijas vilnis, kas galvenā kārtā izveido industrialo produkcijas līdzekļu radišanu, parādas kā mašinu industrija lielpilsētās. Industrijas sekundarā izpausme ir cilveku masu pārnešana uz pilsētām.

Industrijas sabiedriskais spēks ir tik liels un spēcigs, ka apdraud pastāvošās sadzīves formas, vērsdamies pret tām. Iznīcina tās, ciktāļ tās kavē industriju attīstibā, pārveido tās, ja tās ir industrijai padotas un nāk tiešā sakarā ar to, piem. tirdznieciba, amatnieciba u. t. t. Tā ap lielās industrijas kodolu izveidojas daudzpusiga, sevī noslēgta un sakariga, no saimnieciskiem apstākļiem noteikta šķiru sabiedriba. Ta par savu tipisko dzīves formu izvēlas lielpilsētu. Beidzot industrialā sabiedriba gūst varu un nozīmibu visā valstī, un neskaitamos veidos ar savu varu caurstrāvo visu valsts politisko un saimniecisko dzīvi. Valstīs, kur industrija sākusi iet savu uzvaras gaitu, zemnieciba stāv nomaļus, bez savas politiskās sejas, bez noteiktām prasibām. Saimnieciski atbruņota, sabiedriski izoleta, ta šķiet pa lielai daļai no tautas īstās dzīves izslēgta, zinamā mērā izdzēsta no vēstures. Industrialā sistema iet pat tāļak, ta mēģina zemniecibu izspiest no esamibas. Viena no industrijas pazīmēm ir ta, ka ta visu pastāvošo grib izlietot kā materialu, kā savu eksistences pamatu.

Industrija lauku sabiedribai ne tikai atņem iespēju nodarboties ar mājas rūpniecibu un amatniecibu, bet aizviļina ari laukiem darba spēku. Lauki rada cilvekus, pilsēta tos nolieto. Neatvairami lielpilsēta iesūc sevī labakos tautas spēkus, saindē tos. Ar savu šķietamo dzīves vieglumu, ērtibām, kulturu (pēdejo bieži vien aizvieto kulturas falsifikacija) un lielakām iespējamibām, lielpilsēta lauku sabiedribai

atviļina daudz locekļu. Pilsētās sarodas ļaudis, kam vairak neka nav, kā viņu rokas un strādat griba — no tiem tad savukārt aug proletariata masas. Stāvoklis nebūtu tik bīstams, ja pilsēta uzņemtu sevī tikai lauku sabiedribas pārpalikumu. Bet tā tas nebūt nav — lauku sabiedriba cieš aiz ļaužu trūkuma, kamēr pilsētās to pārprodukcija.

Raksturigi ari tas, ka starp industrialo un lauku sabiedribu ir ieviesusies atsvešinašanās. Notiek stingra darbu dališana starp lauku iedzīvotajiem un pilsētniekiem, pie kam principā šos darbus nevērtē vienadi. Patiesibā zemes apstrādašana ir līdzvērtiga kokvilnas, ogļu vai dzelzs apstrādašanai, tadēļ tai ari būtu japakļaujas tiem pašiem likumiem un prasibām kā pēdejie. To sastopam piemēram pie Amerikas farmeriem un kapitalistiskiem tirgus zemkopjiem (sev šķi Danijā un Holandē). Tie izveido industrijas sistemā savdarbigu zemniecibas daļu, kas atbilst pasaules tirgus saimnieciskām prasibām, neatstājot zemniecisko produkcijas veidu. Tie tomēr ir samērā reti gadijumi, un vai tik apsveicami — paliek atklāts jautajums.

Atsvešinašanās starp industrialo un lauku sabiedribu ir nedabiga un tadēļ ilgs mūžs tai neiespējams. Patreizejās pārmaiņas lauku sabiedribā iziet uz to, lai padaritu sevi neieņēmigu pret svešās industrijas sistēmas pārspēku. Atsvešinašanās stāvoklis ir bīstams kā visa veselā pastāvešanai un sakaribai, tā ari atsevišķi — industrialai sabiedribai un zemniecibai.

Āreji raugoties zemkopju nozīme ierobežojas šaurā pašuzturešānās lokā, tomēr nenoliedzams paliek tas, ka zemnieciba nes sevī lielu, pirmatnigu un neatvairamu spēku, ka trūkst industrialai sabiedribai, un ko ta labprāt gribetu ignoret. Cauri visiem mainigiem laikmetiem zemnieciba ir saglabajusi sevi, sava īpatnā veida būtiskās iezīmes. Zemnieciba, neskatoties uz visiem negativiem iespaidiem un apstākļiem ir saglabajusi savu pastāvibu. Šī pastāviba visos laikmetos ir bijusi zemniecibas iezīme. Ar pastāvibas jēdzienu nav jadomā, ka zemkopji būtu palikuši neskārti no vēstures notikumiem, ka tie paliktu nemainigi laika straumē. Nebūt ne. Zemniecibas veidi un attīstibas process, vēl vairak, zemniecibas attīstišanās par to tālu šķiru ir padota vēsturei. Tomēr visās šais pārvērtibās neskārts un neaizskarams paliek viņu būtibas esamibas pamatkodols. Kā dabas daļa tas paliek savā būtibā nesatricinams un nemainigs. Visas vēsturiskās pārmaiņas — dzimtbūšana, dzimtbūšanas atcelšana, industrijas graujošais iespaids, viss tas neskar un nepārveido pirmatnigo zemniecibas kodolu. Varetu pat teikt, ka zemnieciba kļūst nevēsturiska savas pastāvibas dēļ, jo vēsturiskums izpaužas kustibā, plūsmā. Tomēr dziļaki ieskatoties tas tā nav. Patiesibā zemnieciskās būtibas kodols ir cieši saistits ar lielo vēsturi. Zemnieciba un pasaules vēsture zina mērā iet līdztekus. Tadēļ ari vēsturiska pieeja pirmais ceļš, lai izprastu būtiskās zemniecibas pazīmes. Zemniecibas un pasaules vēstures ciešā tuviba s nama jau no ta, ka antikās pasaules kulturas zi laiku pamatā ir zemkopiba. Zemnieciba ir augs kās cilveces vēstures pirmais radijums, radošais pamats tāļakai pasaules vēstu attīstibai. Šos uzskatus savos pētijumos par z niecibu izsaka Eduards Hāns. Pēc viņa don zemniecibas saknes nav vis saimnieciskā sferā, kultos un mītos. Ne no cilveku mērķtiecigas bibas, ne aiz vajadzibas ir izaugusi arkla kult bet no reliģiskas kalpošanas auglibai un tās god šanas. Zemkopim ir savdabigas attiecibas pret z pret dzīvibu, pret radijumiem, kas ierāda zemko viņa vietu visā zemes dzīvē, liek viņam noj savu nozīmibu un vērtibu pasaulē.

Zemnieciba, pretstatā chaotiskai, izirušai i strialās sistemas sabiedribai, glabā sevī daudz pir niga spēka un vienibas. Tadeļ ne bez pam radušās domas, ka kulturas izveseļošanās atdzimšana gaidama no zemniecibas. Zem cibas īpatnais spēks izauga no viņu ciešās saist ar zemi, ar ģimeni, ar reliģiju.

Zemniecibā sakņojas daudzi tikumi, piem. d tenes mīlestiba, pašapziņa, tradiciju cieņa, pretest spēja, mēra izjūta, miers, taisnigums un jau mi pastāviba. Nožēlojami, ka pēdejā laikā, pils negativo ienaidu saindeti, šie tikumi ir mazinaju Ticibu to iespējamibai zemnieciba tomēr vēl nav zaudejusi un ta ir mūsu nākotnes ķīla.

Līdz ar fizisko atsvaidzinajumu, kas no lauk ieplūst pilsētā, jaieplūst ari kulturelām, tikumis un socialām aizsargu vielām un atdzimšanas fer tiem. Socialpolitiski sevišķi vērtigs ir zemnie dusošais veseligais socialās pastāvibas spēks. spēkam vajadzetu noturet līdzsvarā socialās pārmai Neviena valsts nevar notureties zina kārtibas robežās, ja tai trūkst elementu, iemieso sevī pastāvibu. Ja pārsvarā būs maiņu alkstošie spēki, tad sekas būs sabiedriba iršana un neapmierinajums. Stipra un vese zemnieciba ir bijusi vienmēr drošakā mierigai un kārtigai valsts attīstibai un stāvešanai. Valstij un sabiedribai vajadzetu r ties par to, lai šie vērtigie spēki zemniecibā neizs dažadu negativu iespaidu pārveidoti.

Visā visumā zemnieciba vēl ir vesela, ir sagl jusi sevi. Zemkopis vēl izjūt savas saites ar un viņa domas un darbibas izriet saskaņā a Ari savdabigā ģimenes dzīves uztvere galvenos cienos palikusi neskārta. Tomēr nav noliedzams ari zemniecibu jau skārušas zinamas pārmaiņas, iet paraleli kulturas iziršanai lielpilsētās. Mai ne tikai ārejais dzīves veids, bet pa daļai noti

ari zemniecības atraisīšanās no savas pirmatnigās kulturas irracionalā pamata. Zemniecibā, sastopoties ar lielpilsētu un industriju ir ielauzusies pārak racionalistiska dzīves uztvere. Saimnieciskās vajadzibas nepieciešami spieda zemkopi racionalizet savu saimniecibu. Ciktāl tas ir ierocis iespējamibai izkļūt no saimnieciskām grūtibām, pret to nav nekas iebilstams. Tas ir lietderigs kā līdzeklis, bet bieži vien to pārnes uz visām dzīves attiecibām, turklāt daudz plašakos apmēros un dziļaki kā saimnieciskā dzīvē, kur tas samērā grūtaki izdarams. Rezultatā zemkopis tiek izdzits no savas īpatnās esamibas, neiegūstot nekā vairak, kā nesaskaņu ar sevi un visu ārpasauli. Zemniecibas kulturu radošie spēki tā pagrimst un novājinas, viņas savdabigās kulturas vērtibas cieš smagus zaudejumus. Pamazinās zemnieciskā pašapziņa un etiski sakņotais, savas šķiras lepnums. Zemkopis kļūst iekšeji nobriedis pārvērsties par pilsētnieku. Daudzi lauksaimnieki un tautsaimnieki šai parādibā saskata visas iespējamās attīstibas izbeigšanos, t. i. kur zemniecibas kultura kļūst pilsētnieciska un viņa saimnieciba kapitalistisks uzņēmums. Šāds zemkopis-pilsētnieks ir neiespējams, jo iekšeji viņš ir nepatiess. Ari kultur-politiskas nozīmes tam nevar būt. Kur zemniecibā ieviešas kapitalisms, tur ta zaudē savas iekšejās būtibas pazīmes. Kapitalisms vienmēr zemkopim atgādinās, ka viņa nodarbošanās veids ir pārdzīvots un tagad tam nav vairs saimnieciska eksistences attaisnojuma. Zemniecibas vērtibu mēs nevaram mērot ar kapitalistisku mērogu, jo zemnieciba bez tikumiskām un kulturelām vērtibām nav vairs zemnieciba. Zemniecibai nebūt nav jacenšas atdarinat lielpilsētu, kas savos pamatos turklāt jau sairusi un pati ieraudzijusi sava kolosalā techniskā spēka nevaribu, bet zemniecibai jaiet savs īpatnais ceļš, jaattīsta savas veseligās, pirmatnigās kulturas iedīgļi par visu sabiedribu dziedinošiem un pārveidojošiem faktoriem.

Kas notiek ārzemēs.

Labibas cenas Danijā sasniegušas tik zemu līmeni, kā vēl nekad nav piedzīvots. Jaunās ražas kvieši, piemēram, maksā pašlaik tikai 7,25 latus kvintalā! Priekš kara caurmēra kviešu cenas 1909.—1914. g. bij 19,70 latu kvintalā. Tādā kārtā pašlaik daļu zemkopis saņem par saviem graudiem tikai 37% vai trešo daļu no priekškara cenas.

Samērā labakā stāvoklī kā graudkopiba tomēr vēl ir dažadās eksportnozares, sevišķi lopkopiba. Lai gan sabrukušas ari sviesta cenas, tomēr eksportsviests vēl maksā 1,37 ls. kg., kas salīdzinajumā ar priekškara caurmēra cenu 2,91 ls. tomēr vēl iztaisa 47%. Vēl labaks stāvoklis olu un cūku tirgū: olas tagad maksā 1,14 ls. kg. pret 1,68 ls. priekškara, bet cūkgaļa 1,00 ls. pret 1,36 ls. agrak. Acumirkligā olu cena tā tad iztaisa 68% no priekškara cenas, bet cūkgaļas — 73%. Šie skaitļi rāda, ka vislielakais atbalsts pašlaik vajadzigs graudkopibai, tad piensaimniecibai, kamēr vistkopiba un cūkkopiba jau spēcigakas cīņai ar krizes vētram.

Šveice garantejusi saviem lauksaimniekiem par kviešiem ari šogad 37 latus kvintalā, jo parlamentā visi priekšlikumi cenas paaugstinat noraiditi. Notecejušā saimniecibas gadā Šveices valdiba samaksajusi iekšzemes labibas ražotajiem pavisam 20 milj. latu.

Sviesta ražas un eksporta samazināšanās Igaunijā noskaidroti ar kādu anketu, uz kuru atbilde bij jadod visām pienotavām. Izrādijies, ka tekošā gada otrā trešdaļā Igaunijas koppienotavu piena vedeju skaits samazinajies (salīdzinot ar 1932. g. otro trešdaļu) par 12 procentiem. Piena produkti samazinajušies tomēr daudz lielakā mērā — par 21%. Tādā kārtā Igaunijā noskaidrots, ka sviesta ražas un eksporta samazinašanā vienādā mērā ņem dalibu tiklab piena piegādataju, kā piena ražas samazinašanās. Japiezīmē, ka šī gada pirmos 9 mēnešos Igaunija izvedusi uz ārzemēm tikai 7432 tonnas pret 10.420 tonnām pag. gadā.

Lauksaimniecibas ražojumu cenu uzlabošanas nepieciešamibu tagad atzinusi ari Polija. Lai sagādatu šim nolūkam līdzekļus, Polijas valdiba izstrādajusi divus likumprojektus. Pirmais ieved sevišķu 10% papildu nodokli pie zemes nodokļa un 10% papildu nodokli pie rūpniecibas nodokļa uzņēmumiem, kas maksā apgrozibas nodokli pirmās piecās klasēs. Otrs likums ieved jaunu raktuvju nodokli. Jauno nodokļu ienākumus izlietos lauksaimniecibas ražojumu cenu pacelšanai.

Amerikā vēl vienmēr ir 10 milj. bezdarbnieku, kaut gan kopš marta mēneša no jauna darbu atraduši 3,6 milj. cilveku. Ari citās zemēs bezdarbnieku armijas plok tikai ļoti lēnam.

Pasaules cenu līmenis kopš 1932. g. junija mēneša uzlabojies tikai mazā mērā. Pielīdzinot 1932. g. junija cenas (zeltā) simtam, svērtais cenu līmenis (zeltā) pašlaik ir tikai 4,5% virs simta, tā tad 104,5.

Nepieciešamibu ierobežot un pārveidot pārspileto pēckara demokratismu atzīst viena valsts pēc otras. Nupat pie ta nonākusi ari mūsi kaimiņiene Igaunija, kas izvedusi plašu satversmes reformu. Parlamenta vara stipri ierobežota, samazinot ari ta locekļu skaitu uz 50, bet to tiesu plaša un faktiska vara dota valsts prezidentam, kuram tiesibas, nevien atlaist parlamentu un valdibu, bet ari izdot likumus un apturet parlamenta izdotos likumus.

Lauksaimniecibas ražojumu eksportpremijām Somija 1934. g. budžetā uzņemts 95 milj. marku. No šīs

zumas sviesta eksportam paredzets piemaksas 54 milj. marku, siera — 4,6 milj., svaiga speķa — 0,4 milj. sālita speķa — 6,0 milj., olu — 30 milj.

Amerikā par katru bušeli neražotas kukuruzas valdiba piemaksās 30 centus, t. i. 4,50 latus par kvintalu. Amerikas valdiba ar to grib samazinat kukuruzas sējplatibas par 20%. Tiem lauksaimniekiem, kas to būs izdarijuši, valdiba zaudejumu atlīdzibas veidā tad ari izmaksās augšā mineto premiju, izejot no pēdejo 3 g. caurmēra ražas. Pēdejā laikā pacelts jautajums, vai šos soļus vēl nepapildinat ar cietas cenas noteikšanu labibai, seviški kviešiem, kuru sējplatibu, kā zinams, ari samazina. Uz to, liekas, norāda ari Ruzvelta solijums panākt katrā ziņā lauksaimniecibas ražojumu cenu uzlabošanos, ko tas devsi savā runā 22. oktobri radiofonā. Valdiba ari jūt, ka cenu uzlabošanā nekāda kavešanās vairs nav pielaižama, jo nemiers fermeros kļuvis jau tik liels, ka tie atklāti draud ar ģeneralstreiku.

Arģentina savas kviešu sējplatibas šogad atkal pavairojusi uz 18,9 milj. akru pret 17,8 milj. akru šogad.

Afrikā no liela sausuma nobeigušies 6 milj. aitu. Tā kā vilnas raža šogad samazinajusies ari Australijā, tad vilnas tirgū paredzama cenu uzlabošanās.

Visās zemēs vērojama cenšanās atrast jaunas ienesigas nozares lauksaimniecibai, kas līdz ar to atbrīvotu valsti no liekiem importa posteņiem. Šai ziņā visai interesantu piemēru dod Bulgarija. Tā kā tās eksportražojumu — tabakas un kviešu — cenas pilnigi sabrukušas, tad Bulgarijas zemnieki piegriezušies divām pavisam jaunām kulturām, kuras zem valsts iestāžu uzraudzibas un ar to atbalstu diezgan strauji plešas plašumā. Šīs nozares ir kokvilnas un zemes riekstu audzēšana. Ar kokvilnu Bulgarijā apsēti jau 26.000 ha, bet ar zemes riekstiem 450 ha. Čechoslovakijā atkal uz samazinamo cukurbiešu sējumu rēķina izplatas sojas pupu kultura.

Labs tirgus mūsu cūkām varetu būt Čechoslovakija, kas, lai gan savus ievedumus samazinajusi, tomēr ari tekošā gada pirmos 9 mēnešos importejusi (81.416 speķa cūkas (iepr. gadā 104.829 cūkas). Visvairak speķa cūku ievests no Dienvidslavijas (33.577 cūkas), Rumanijas (22.301 cūka) un Ungarijas (15.405), tomēr zinamu daļu devusi ari Danija (4897 cūkas) un Holande (1907 cūkas). Ievests ari krietni daudz cūku tauku — 12.348 tonnas, no tām 3540 tonnas no Amerikas, 3473 tonnas no Ungarijas, 2035 tonnas no Holandes, 1930 tonnas no Danijas, 1281 tonna no Dienvidslavijas un 78 tonnas no Rumanijas. Ari Latvijai būtu jamēģina kaut preču apmaiņas ceļā iegūt iespēju izmantot šo tirgu mūsu cukkopibas ražojumiem.

Alfa.

Semkopiba.

Pee augu mainas jautajuma.

„Latw. Laukſaimneeka" 17. numurā iſteiktās domas un aprakſtitee nowehrojumi augu mainas jautajumā naw nekas ſewiſchķi jauns.

Muhſu agronomiſkee darbineeki un tāpat daudſi praktiſkee laukſaimneeki jau ſen neturas pee burtiſkas augu mainas. Ari iſmehginajumu eeſtahdes ahrſemēs peerahdijuſchas, ka daſchas kulturas war audſet pat wairakus gadu deſmitus no weetas. Mineſim Aſkowas iſmehginajumu ſtaziju, kur rudſi audſeti ar labeem panahkumeem ilgakus gadus weenā weetā.

War ari peekriſt Behrſina kg. uſſkatam, ka jaaudſē tas, ko tirgus praſa, kaut ari japahrkahpj augu ſekas prinzipi, bet pilnigi ignoret augu ſeku laukkopibā newar un ari naw nopeetnas wajadſibas.

Jau pats A. Behrſina kg. audſē (kā tas no wina rakſta redſams) trihs galwenās augu grupas — ſteebraugus, ſaknaugus un taurinſeeſchus. Kahda tad nu nepeezeeſchamiba ſawſtarpeji nemainit ſchīs grupas, bet audſet peemehram rudſus, kartupeļus waj ahbolinu gadeem ilgi weenā weetā? Bet, warbuht, waretu iſtikt beſ ahbolina, kurſch pa dalai japeeſkaita beſtirgus produkteem tahdās ſaimneezibās, kuras tahlu no leelakeem apdſihwoteem zentreem.

Mehs wiſi ſinam, ka ahbolinſch ir leelakais ſlahpekļa krahjejs un muhſu ſemes jau praſa wiſwairak taiſni ſlahpekļa. Iſtikt weenigi ar mineraleem ſlahpekļa mehſleem buhs pahrak dahrgi un riſkanti, jo pahrak leeli nokriſchņu daudſumi un ilgſtoſchaki ſauſuma periodi wegetazijas laikā war pilnigi paſudinat mahkſligos mehſlos eeguldito rihzibas kapitalu. Tā tad arweenu buhs wajadſiga augu daſchadiba.

Sawā laikā, kad lopkopiba bija ſewiſchķi eeneſiga un darba ſpehks dahrgs, ari es perſonigi ſawā ſaimneezibā tiku mehginajis atkahrtot ahbolinu tikai pehz weena ſtarpauga — rudſeem. Ahbolinā tika ſehti rudſi un ſem rudſeem ahbolinſch. Nowehrojumi ſekoſchi — tur, kur rudſeem tika likti kuhtsmehſli un tomasmilti, ahbolinſch auga labi, bet taīs ſlejās, kuras atſtahja beſ kuhtsmehſleem un dewa 4 pudus nitrofoſkas, ahbolinſch auga ſtipri wahji wiſus 3 gadus. Bet ja jau ahbolinam jaleek kuhtsmehſli, ko tad mehs doſim ſaknaugeem un ſteebraugeem?

Ar ſcho nowehrojumu, protams, es negribetu apſtrihdet, ka ahbolinu newar drihſi atkahrtot, ja ſemi peenahzigi ſamehſlo. Ar tā ſauzameem „nowehrojumeem" wiſpahr jabuht uſmanigeem, lai jau tuhlin taiſitu ſlehdſeenu kahdā jautajumā. Weenā no „Laukſaimneeka" numureem jau man bija iſdewiba aiſrahdit un ar peemehreem iluſtret, ka ar azumehru raſchas loti gruhti

noſakamas. Ari ſchogad ar rudſeem iſnahza wilſchanàs — Sangaſtes rudſeem augſchanas laikâ iſmehginajumu lauzinos daudſi wehrteja augſtako raſchu, bet pee eewahkſchanas tee palika zeturtâ weetâ.

Tamdehl, lai ſpreeſtu par augu ſekas noderibu, wajadſigi preziſaki pehtijumi muhſu iſmehginajumu ſtazijàs.

Zik iſdewiga lai ari nebuhtu brihwà ſehjas kahrtiba, tad tomehr nemaſ neeewehrot augu mainas prinzipus leelakà dala laukſaimneeku newarès.

Mineſim tikai daſchus ſwarigus apſtahkļus.

Augu maina ir loti noderiga neſahlu apkaroſchanâ, jo katrai kulturai eet lihdſi ari ſawas neſahles, kuru augſchanas laiks wairak ſakriht ar ſinamas kulturas augſchanas laiku un zitàm praſibam. Peem., muhſu lauku niknakee eenaidneeki — ſwehres un pehrkones labi juhtas ſteebraugos (waſarajos), bet ahbolinâ tàs nepaſpehj raſchot ſehklas, jo nelaikâ lihdſ ar ahbolinu teek noplautas. Tàpat ruſchinamos augos labi nejutiſees tàs neſahles, kuras labi augs ſteebraugos un pat ahbolinâ, peem. ſkahbenes. Ja nu weenu kulturu atkahrtoſim ilgakus gadus no weetas, tad ari weizinaſim winai rakſturigàs neſahles, bet taiſni neſahles ir tàs, kas Latwijas apſtahkļos wiswairak paſemina raſchas. Pehz doz. J. Apſiſcha pehtijumeem neſahlu zeru uſ ha ir tikpat, bet daudſos gadijumos pat wairak, kà labibas zeru.

Tahlak, augu ſlimibas, kuras ari nodara milſu ſaudejumus. Daſchas no tàm ir taiſni tahdas, kuras waj weenigi war apkarot ar augu mainu. Mineſim zukurbeeſchu, lopbaribas beeſchu un kartupeļu melnkahjibu, pret kuru galwenais zihnas lihdſeklis ir augu maina. Taiſni ſchogad wareja labi nowehrot, ka beetes zeeta ſtipri wairak tur, kur atkahrtojàs 2 gadus no weetas. Ari augſchanas ſinâ ir juhtama ſtarpiba, iſnemot tos laukus, kuri ſatur kà ſaka „wezu ſpehku" un ir labi eemehſloti jau eepreekſchejos gados. Peem. laukſaimneekam Jurzinam Jaungulbenes pagaſtâ ſchì gada beeſchu laukâ ir bijuſchi trihs preekſchaugi — waſarajs, kartupeli un zukurbeetes. Kur zukurbeetes ſekojuſchas zukurbeetem, beeſchu ſlimibas ſtipri bojajuſchas ſehjumus, turpretim pahrejâ dalâ, kaut weenâ un taî paſchâ laukâ, ſlimibu poſts ir bijis neſalihdſinami maſaks. Pehz ſchìs waſaras peedſihwojumeem wismaſ Gulbenes apkahrtnes laukſaimneeki otru gadu beetes weenâ laukâ atkahrtot newehlas. Agr. W. Groſgalws.

Waj ahboliņ laukeem deriga katra ſehkla?

Muhſu ahbolinu populazijas ir ſeemzeetigas, kamdehl ari muhſu ahbolinus zeena ahrſemès, apwidos ar bargaku klimatu. Muhſu intereſès planweidigi weizinat muhſu abolina ſehklu eksportu.

Latwijas ſahkumâ ar nepeemehrotàm ahrſemju ahbolina ſehklàm mehs eſam zeetuſchi daudſ ſaudejumu, muhſu laukos pee tam eewaſajuſchi nepatihkamas neſahles.

Weza pateeſiba — „Kahda ſehkla, tahda raſcha!" Lai eeguhtu labas ahbolina ſeena un ſehklu raſchas, jaiſſehj peemehrots ſehklas materials. Par labu ſehklu iſdotà nauda bagatigi pluhſt atpakaļ, bet par sliktu ſehklu nauda kà semê noſweeſta.

Laukſaimneekeem muhſu daſchados klimatiſkos apſtahkļos un daſchadàs augſnàs jaiſwehlas peemehrotas ſchkirnes ſarkanais ahbolinſch. Sarkanee wehlinee un agrinee ahbolini ir wairakas prowenienzes ar daſchadu tipa iſlihdſinatibu, daſchadu ſeemzeetibu un ari daſchadu raſchibu. Muhſu ſarkano ahbolinu prowenienzes ſalihdſina walſts Stendes ſelekzijas ſtazija.

Sarkano agrino ahbolinu plauj weenu gadu. Winſch peemehrots un ſewi attaiſno augligakàs augſnàs Semgalê, pa dalai Kurſemê un ari Widſemê. Kà weengadigs ahbolinſch, ſehjams tihrſejâ.

Sarkanais wehlinais ahbolinſch ſeemzeetigaks, winu tura diwus gadus. Weenâ plahwumâ dod leelaku maſu un leelaku ſeena iſnahkumu. Sarkanais wehlinais ahbolinſch peetizigaks par agrino un padodas ari ſliktakos apſtahkļos. Atſtahjot wehlino ahbolinu wairakus gadus ſeenam un ari ganiſchanai, loti eeteizams ſahlu peejaukums, no kuràm muhſu apſtahkļos peemehroti: timotinſch, plawu auſene, ſkarene, angļu un frantſchu rajſahles. Ganibâ loti noderigs baltais ahbolinſch, bet winſch mihl kalki ſaturoſchas augſnas. Sliktakàs augſnàs, peem. ar augſtu pamatuhdeni, wehlinam ahbolinam eeteizams peemaiſit baſtarda ahbolinu. Wajadſigàs ſahlu ſehklas tagad raſchojam eekſchſemê. Kamolſahle ganibâ ahtri kluhſt zeeta un lopi winu labpraht neehd, ſewiſchki paleeſu.

Labai ahbolina ſehklai jabuht ar labu dihgſchanas ſparu un labu dihgſchanas ſpehju. Muhſu tirdſneezibas ahbolinu ſehklam ſchìs ihpaſchibas loti beeſchi ſtipri neapmeerinoſchas, kà tas redſams no ſehklu kontrolſtazijas dateem. Tirgotaji nereti ari ſamaiſa agrinà un wehlinà ahbolinu ſehklas, kas pilnigi nepeelaiſchami. Saſkanâ ar ſehklu tirdſneezibas likumu laukſaimneekam ir teeſiba no tirgotaja peepraſit garantijas apleezibu par ſchkirnes ihſtenibu, tihribu, dihgſchanas ſparu un ſpehjam, nonemt ofizialu ſehklu paraugu un nodot to walſts ſehklu kontroles ſtazijai analiſei. Par analiſi naw jamakſà. Labu ſehklas materialu tomehr wehlams raſchot paſchu ſaimneezibâ, waj eegahdatees no ſehklaudſetaju ſaimneezibam. Saimneezibâ raſchoto ahbolinu ſehklas materialu nepeezeeſchams nowest iſtihriſchanai kahdâ ſehklu ſchkiroſchanas punktâ, lai laukos maſinatu neſahlu poſtu.

Ahbolina ſehklu raſchoſchanai ſehjams wislabakais ſehklas materials, pahrbaudita, weentipiſka ſchkirne. Agrino ſehj tihrſehjâ, bet wehlinam ſliktakos apſtahkļos war peejaukt ari nedaudſ baſtarda. Muhſu apſtahkļos jazenſchas raſchot ſehklas materialu ar labaku dihgſchanas ſparu un ſpehjam. Laiſchot ſehklâ, peemeram, agrinà ahbolina atalu, pirmà ſahle pa leelakai dalai nopļaujama junija pirmâ puſê, pretejâ gadi-

jumâ atala ſeedeſchana eewelkas ſeptembra mehneſî. Seedus, mums to nemanot, nobojà weeglas naktsſalnas, ſehklu raſcha maſinas un ta pati nobruhnejuſi rudens leetos, neiſſkatiga, ar ſemu dihgſchanas ſparu un ſpehjam. Ko ar ugwehlotu plauju ar pirmo ſahli wairak eeguhſtam, to wairakkahrt uſ ſehklu raſchu ſaudejam.

Lai ſarkanà, wehlinà ahbolina ſeedeſchanu nowilzinatu uſ augusta mehneſi, kad wiswairak iſlido ahbolinu apaugłotajas ſemes bites, ſehklas ahbolinſch pawaſarî noganams waj nopłaujams, kad tas apm. 10 zm. garſch. Uſ ſehklas ahbolina pawaſarî newar laiſt aitas, jo tàs to nokoſch pahrak ſemu.

Baſtarda ahbolinu tihrſehjâ ſehj weenigi ſehklai. Ruhpigi jaraugas, lai ſehklas materiala peemaiſijumâ nebuhtu zitu ahbolinu un timotina ſehklas, kuras newar notihrit. Tas pats ſakams par baltà ahbolina ſehklam.

Agr. P. Jubaſs.

Laukkopja atſihmes.

Iſmehginajumi kurmjalu dreneſchanâ. Rihkerts jaunos dreneſchanas panehmeenus pahrbaudijis Wirtembergâ: Hohenheimâ un wehl zitâs diwâs weetâs. Wiſpirms iſmehginats kahds weenkahrſchais kurmjalu drenu arkls, kurſch iſdſen un atſtahj ſemê ejas beſ zaurulem. Sauſâ ſemê alu dſihſchana praſijuſi ahrkahrtigi leelu welkmes ſpehku; leetum uſnahkot un ſemi atmeekſchkejot, darbs eewehrojami atweeglojees. Tahlaki pahrbaudita tà ſaukta Popelsdorfas dreneſchanas metode: kurmjalu arkls ejas iſdſen un tanîs eewelk uſ ihpatnejas kehdes ſaweetotas drenu zaurules, tàs tur atſtahjot. Schî metode pagaidam naw attaiſnojuſi wiſas uſ winu liktàs zeribas. Slapjâs weetâs ihſâ laikâ ſtarpbrihdî ſtarp ejas iſdſihſchanu un zaurulu eewilkſchanu eja tik tahlu ſaſchaurinas, ka zaurules wairs newar eetilpinatees; alu dſinejam jabuht eewehrojami reſnakam, kà zaurules. Noderigas tikai laba materiala, ruhpigi pagatawotas, iſturigas zaurules, jo tàm pee eewilkſchanas ſemê jaiſtur leels ſpeedeens. Popelsdorfas metode lauj deenâ eeweetot 456 tekoſchus metrus drenu. Salihdſinot daſchadu dreneſchanas panehmeenu iſmakſu, weens tekoſchais metrs praſijis: weenkahrſchas kurmjalu drenas beſ zaurulem — Ls 0,39, kurmjalu drenas ar zaurulem (Popelsdorfas ſiſtema) — Ls 0,60, paraſtàs drenas un grahwiſchu rakſchana ar maſchinu — Ls 0,78, paraſtàs drenas un grahwiſchu rakſchana ar rokam — Ls 0,96. Autors Wirtembergas leelſaimneezibâs paredſ nahkotni Popelsdorfas drenam, bet zitur eewehribas zeenigas leekas kurmjalu drenas, papildinatas ar paraſtàm zaurulu drenam.

Weenmehr wehl mehgina labibas pahrſtahdit. Kreewu inſcheneera Demtſchinſka kahdreiſ propagandeto labibas pahrſtahdiſchanu, kà brihniſchku raſchas zelſchanas panehmeenu, pehdejos gados pahrbauda wairakas Wahzijas iſmehginajumu eeſtahdes. Ilgaku laiku apguldinatais jautajums iſwirſits deenas gaiſmâ ſakarâ ar jaunu labibas pahrſtahdamo maſchinu iſgudroſchanu. Atteezigi iſmehginajumi iſdariti Berlines laukſaimneezibas augſtſkolas ſtazijâ. Kahdu wehribu labibu pahrſtahdiſchanas pehtiſchanai peegreeſch Wahzijâ, rahda tas, ka ſchos iſmehginajumus eerofinajis un materiali atbalſtijis walſts laukſaimneezibas technikas kuratorijs — eeſtahde laukſaimneezibas razionaliſazijas pehtiſchanai un weizinaſchanai. No Berlines augſtſkolas un zitu eeſtahſchu pehtijumu iſnahkumeem kuratorijs nahk pee atſinas, ka ar pahrſtahdiſchanu guhtee labibu raſchu peeaugumi neatmaſà leeki patehreto darbu un labibu pahrſtahdiſchanai plaſchakos apmehros naw praktiſkas noſihmes. Tomehr, ar to jautajums neteek uſſkatits par galigi atriſinatu, un iſmehginajumus turpinàs.

Kartupelu ſaſtahws un to noderiba wirtuwei. B. Göſſy un G. Meſſaros mehginajuſchi atraſt kahdas ſakaribas ſtarp kartupelu bumbulu kimiſko ſaſtahwu un to noderibu ehdeenu pagatawoſchanâ un patehrinâ. Pahrbaudei nemtas 10 kartupelu ſchkirnes. Noteikti ſauſnas, ſlahpekla, ſtehrkeles ſaturs un ihpatnejais ſwars. Bumbuli ſagatawoti ehſchanai ar 8 daſchadeem wirtuwes mahkſlas panehmeeneem. Ehdeenu garſchu nowehrtejuſi 10—12 wihru komiſija. Atraſts, ka bumbulu garſcha totees patihkamaka, jo ſemaks ſtehrkeles prozents un augſtaks ſlahpekla ſaturs (atſihmejams, ka daudſos Eiropas apwidos patehretaji nemihl miltainus kartupelus, bet dod preekſchroku pa dakai uhdenaineem). Starp bumbulu mihkſtwahriſchanos un kimiſko ſaſtahwu naw nekahdu ſakaribu. Ari bumbulu ſpehja zepſchanâ uſſuhkt taukus naw atkariga no to kimiſkà ſaſtahwa.

Foſſormehſli bruhſcha meeſcheem. Hamburgas iſmehginajumu ſtazijâ konſtatets, ka foſſormehſli daudſ leelakâ mehrâ zel graudu, nekà ſalmu raſchas. Ar foſſormehſlu dewu paſtiprinaſchanu bruhſcha meeſchu wahrpu daudſums un wahrpu ſwars lihdſtekus peeaug. Meeſcheem ar paſtiprinatu graudu raſchu ir ihſi ſalmi un tee labaki paſargati pret weldri. Foſſormehſli it kà labwehligi eeſpaido bruhſcha meeſchu graudu weenmehrigu dihgſchanu.

Karſtmehſli. Weenmehr wehl turpinas iſmehginajumi ar Kranza raudſeſchanas metodi eeguhteem karſtmehſleem. Weeni pehtijumi runà pa labu jaunai mehſlu glabaſchanas metodei, ziti atſihſt leetderigaku lihdſſchinejo, paraſto metodi. H. Seidewizs nahk atklahtibâ ar ſaweem pehtijumeem, kuri eewehrojami iſzel karſtmehſlus. Raudſeſchanas laikâ karſtmehſli dewuſchi wairak kà diwas reiſes ſalpetra, nekà paraſtee mehſli. Raſchu peeaugumi no karſtmehſleem diwi un pus reiſes leelaki, nekà no paraſteem mehſleem. Karſtmehſlos kulturas iſmantojuſchas ſlahpekli diwas reiſes labaki, nekà paraſtos mehſlos.

Sarkanais ahbolinſch un bites. Sinams, ka ahbolinam apſehkloſchanàs noluhkos ir wajadſigas bites, bet bitem medus eewahkſchanai noderigs ahbolinſch. Par noſchehloſchanu, mahjas bites ſnukitis ir par ihſu, lai ſneegtos lihdſ ſarkanà ahbolina ſeeda pamatam, kur

atrodas nektars. Tamdehl bite newar ahbolinu iſmantot un ahbolinſch neguhſt labumu no bites. Pareiſaki buhtu ſazit, ka weens no otra maſ labuma guhſt. Jo — daſchi pehtneeki peerahdijuſchi un tagad G. Goetz's apſtiprina, ka bites pa daļai war ſarkanā ahbolina nektaru ſaſneegt un reiſē ar to ahbolina apputeſchnoſchanu weizinat. Lai ſadarbiba ſtarp biti un ahbolinu buhtu labaka, Goetz's eeteiz riſinat ſekoſchus jautajumus: eeaudſet ſarkano ahbolinu ar ihſeem ſeedu ſtobrineem un bagatigeem nektara atdalijumeem; meklet un peeleetot ahbolina audſeſchanas panehmeemus, kuri ſeedus ihſſtobrainibu un ſekreziju bagatibu weizina (peem., kalijmehſli u. z.); audſet biſchu ſugas ar gareem ſnukeem; turet bites apſtahklos un ehdinat winas tà, ka lai attihſtitos gari ſnukiſchi (peem., olbaltumbagata bariba).

Weens dolars dod trihs. Ar iſmehginajumeem peerahdits, ſaka Bowker's, ka katrs dolars, ko Amerikas ferners eegulda mahkſligos mehſlos, dod winam atpakaļ trihs dolarus. Nerehkinotees ar to, Amerikas laukſaimneeziba, buhdama ekſtenſiwa, patehrè maſ mahkſligo mehſlu: gada patehrinſch iſtaiſa tikai 8.000.000 tonnu. Ja Amerikas laukſaimneeki ſehtu uſ hektara tikpat daudſ mahkſligo mehſlu, zik Franzijas laukſaimneeki, tad gada patehrinam wajadſetu ſneegtees lihdſ 25.000.000 tonnam, pehz Wahzijas patehrina — lihdſ 63.000.000 tonnam un pehz Holandes — lihdſ 125.000.000 tonnam. Jo t a.

Augu aizsardziba.

Vai zuperfosfats un baltkaļķis noder sēklas kodinašanai?

(No Latvijas augu aizsardzibas instituta mēģinajumiem.)

Daudzi lauksaimnieki kviešu kodinašanai pret cieto melnplauku lieto zuperfosfatu vai baltkaļķi. Literaturā atrodami aizrādijumi, ka šie līdzekļi nedod drošus panākumus. Ša jautajuma sīkakai noskaidrošanai pagājušā vasarā augu aizsardzibas instituta izmēģinajumu laukā, paraleli citiem sēklas kodinašanas līdzekļiem, pārbaudits ari zuperfosfats un baltkaļķis pret kviešu un miežu cieto un auzu putošo melnplauku. Kviešu, miežu un auzu graudi māksligi inficeti melnplauku sporām, pēc tam graudi sajaukti ar zuperfosfatu vai baltkaļķi, līdzigi kā to dara sēklu kodinot sauskodinašanas līdzekli. Zuperfosfats un baltkaļķis ņemts uz katriem 50 kg. sēklas 1000 gr. Kviešu kodinašanai ņemts šis un bez tam vēl dubultots daudzums, t. i. 50 kg. sēklas 2000 gr. zuperfosfata vai baltkaļķa. Salīdzinajumam daļa inficeto graudu kodinata sauskodinašanas līdzeklī „Ceresans", ņemot uz 50 kg. sēklas 100 gr.

Kodinatie un nekodinatie graudi izsēti 3 kv. m. lielos lauciņos, trijos atkārtojumos. Pēc ražas novākšanas melnplaukainās vārpas saskaititas. Uz 1 kv. m. konstatets sekošs melnplaukaino vārpu caurmēra skaits:

Kvieši I.

Infic. nekodinata sēkla	68
Infic. sēkla, kodinata Ceresanā	0
Infic. sēkla, kodin. zuperfosf. 50 kg. — 1000 gr.	29
Infic. sēkla, kodin. baltkaļķī 50 kg. — 1000 gr.	62

Kvieši II.

Infic. nekodinata sēkla	102
Infic. sēkla, kodinata Ceresanā	0
Infic. sēkla, kodin. Zuperfosf. 50 kg. — 2000 gr.	81
Infic. sēkla, kodin. baltkaļķī 50 kg. — 2000 gr.	79

Mieži.

Infic. nekodinata sēkla	1
Infin. sēkla, kodin. Ceresanā	0
Infic. sēkla, kodin. zuperfosfatā	3
Infic. sēkla, kodin. baltkaļķī	4

Auzas.

Infic. nekodinata sēkla	53
Infic. sēkla, kodin. Ceresanā	0
Infic. sēkla, kodin. zuperfosfatā	118
Infic. sēkla, kodin. baltkaļķī	33

No augšā pievestiem skaitļiem redzams, ka zuperfosfats un baltkaļķis nav derigi sēklas kodinašanai pret kviešu un miežu cieto un auzu putošo melnplauku. Mineto melnplauku novēršanai drošus panākumus var gūt, lietojot Latvijas augu aizsardzibas instituta ieteiktos sēklas kodinašanas līdzekļus.

Agr. Herta Eglite.

Neīstā apiņu miltrasa.

No dažadām apiņiem kaitigām parazitarām sēnitēm vislielakos zaudejumus apiņu audzetajiem nodara Sphaerotheca humuli (DC). Burr. un Pseudoperonospora humuli Vils. Pirmā ierosina īsto, bet otrā — neīsto apiņu miltrasu. Īstā miltrasa apiņus bojā jau daudzus gadus, bet neīstā parādijās tikai pirms dažiem gadiem un tagad strauji pārņem tiklab dabā brīvi augošos, kā ari kultivejamos apiņus. Šī slimiba parādas pavasarī uz jauniem apiņu dzinumiem, kuri tad paliek īsi, lapas sačokurojas, kā ari apklājas ar tumšpeleku apsarmojumu. Slimibai progresejot, uz apiņu lapām parādas brūni, stūraini plankumi, kuriem lapu apakšpusēs redzams jau minetais apsarmojums. Beidzot slimiba pārņem ari apiņu galviņas, kuras tādos gadijumos ir sīkas un kroplas. Apiņu neīstās miltrasas apkarošanai jaņem palīgā Bordo vai Burgundes šķidrums, uzsākot šo līdzekļu pielietošanu agri pavasarī, kad apiņi tikko iesākuši augt.

Rudenī pēc ražas novākšanas rūpigi jasagrābj un

jasadedzina nobirušās apiņu lapas. Apiņus mēslojot nav jaaizmirst ari fosforskābe un kalija mēsli.

J. Sm.

Parazitarie plēvspārņi kā kukaiņu slimibu pārneseji.

(No cittautu literaturas.)

(Payne, N., M., Entomological News, 1933, № 1, 22. l. p.) Noskaidrots, ka parazitarie plēvspārņi, kas pirms olu dēšanas paralizē savus upurus, var pārnest tājos dažadu slimibu dīgļus, kas pielipuši pie olu dējamā dzeloņa. Miltu svilinataja (Ephestia kühniella Zell) parazits (Microbracon hebator Say) dēj olas vai nu tieši uz svilinataja kāpura vai ta tiešā tuvumā, iepriekš kapuru paralizejot. Parazita kāpurs ēd miltu svilinataja kāpuru no ārpuses, tomēr, ja pēdejais nav pietiekoši paralizets, tas aizrāpjas prom un parazita kāpurs to nevar atrast. Aizbēgušie miltu svilinataja kāpuri parasti saslimst ar slimibu, ko rada vienšūnaiņi dzīvnieciņi (Thelohania ephestiae no Sporozoa klases). Slimiba sākumā ieperinas miltu svilinataja kāpuru centralā nervu zistemā; saslimušiem kāpuriem galvas palielinas, ķermenis sīks, kustibas nenoteiktas. Slimiba no slimiem kāpuriem nepāriet uz veseliem tieši, bet vienigi ar parazita palīdzību. Parazits, kā redzams, var būt divejadi noderigs šī, ari pie mums sastopamā, kaitekļa iznīcinašanā.

E. Ozols.

Dahrskopiba.

Zelojoschàs drawneezibas jautajumâ.

(Beigas.)

Doz. Risgas kungs jau peewedis pahrzeloschanas galwenàs weetas: leepas, baštardu un wirschus. Ko katrs no teem mums praktiski sola un war dot? — Pehz maneem nowehrojumeem, leepu seedu ismantoschanas eespehjamiba deesgan nedroscha. Noteiktâ pahrswarâ tee gadi, kad bites uš leepam wehrâ nemamas raschas neeewahz. Tas galwenàm kahrtam tamdehl, ka leepu seedu aplidoschanai wajadsigs beswehja laiks, kahds leepu seedeschanas laikâ, par noschehloschanu, reti atgadas. Zitadi bites pilnigi welti puhlas pazeltees galotnês, bet katra sarina kuštiba to trauzè. Kahdu laiku welti ismehginajuschas, bites atmet pilnigi aplidoschanu. Tamdehl ari leepas, neskatotees uš no winàm eeguhstamo sewischki zeenito medu, wisâ wairumâ paleek masismantotas. Ari peeminetee leepu meschi buhs wairs tikai loti retâs weetâs un schauros apmehros. Wismaš tahdu Latgalê un Widsemê naw. Paleek tikai bijuschee muischu zentri, kuros gan deesgan beeschi leepas leelakâ skaitâ un isdewigâ gadâ war dot un ari dod labu nektara eenesumu bitem.

Deesgan populari jau no pirmskara Kursemê skaitas baštarda lauki. Sewischki sehklu audseschanas rajonos intensiwa bischu aplidoschana dos diwkahrschu labumu. Personigi man naw bijusi isdewiba scho medus augu tipiskos sehklu audseschanas rajonos nowehrot, bet wispahr domaju, ka pahrzeloschanai nebuhs ihsti labi peemehrots, jo seed tanî laikâ, kad ari wairumam sawwalas nektaraugeem bagatakais seedu laiks un lihdš ar to ari jau galwenais eenesums bischšaimneezibâs. Schinî laikmetâ bites pahrwadat muhsu apstahklos isdewigi warès buht tikai isnehmuma apstahklos. Wispahr baštarda un leepu rajoni, kà jau ar augstaku lauks. kulturu, beeschaki apdsihwoti ari no nometneeku bitem un eezelotajeem war daschkahrt sagahdat wilschanos.

Pawisam zitados apstahklos ir wirschi, kuri seed wehlakâ rudenî, t. i. tanî laikâ, kad wairs naw zitu sawwalas nektaraugu. Ari platibas un seedu beesibas sinâ, wirschi pee mums eenem samehrâ daudš redsamaku weetu, nekà peem leepas. Ja ir bijusi isdewiba kaut tikai dselsszela skrehjeenâ nowehrot Ropaschu, Daugawpils-Wischku u. z. posmus wirschu seedu laikâ, tad scha auga ihpatnejà „seedu sega" katru pahrsteidš. Parasti schis wispeetizigakais augs sastopams waj katrâ preedulajâ, purwajâ — wisur, kur nekultiweta seme. Redsot wirschu seedu pahrbagatibu katra, sewischki bischkopja, azs meklès saskatit ari schai ainawai peeskanoschos bischu dsihwoklus. Bet waj tahdus atrodam? Jasaka — wairak nè, nekà ja! Tikai retums schos rajonos, ka jau masapdsihwotos, atradisim bischu saimes, kaut seedini aplidotajas gaidit gaida . . . Wehl launaki: warbuht tikai daschus kilometrus attahlumâ kailajâs norâs augusta saulitê welti un neraschigi skraida bitites waj simtkahrtigi apmeklejot katru wehlino seedinu. Schinî laikâ ari pats biskchopis daschkahrt apstaigà pustukschos stropus ar sihrupa trauku, skumst un errojas par masraschigu medus gadu. Teek mekletas wainas gruhtibu dehl wisur, bet gan ne pee sewis. Meklejam aisnehmumus, strihdamees to dalot, bet beeschi aismirstam, ka ihstà „Semes banka" atwer turpat degungalâ besprozentu miljonus, — tos palaischam garam neismantotus. Mehs, bischkopji, paschi wislabak sapratisim, ka schos wehlos mescha seedos miljonu un desmitmiljonu bagatibas isgaist nebuhtibâ un nekam labu neatnesot. Atsihsimees, schaî sinâ ari bischkopji wehl lihdš schim naw darijuschi wisu eespehjamo. Naw ari gan mans noluhks teesat un kritiset pagahtni — ta wisumâ bischkopjeem nebuhs sliktaka un kluhdainaka kà ziteem raschotajeem. Peetiks, ja nopeetni apnemamees wairitees no wezàm kluhdam, ja labosim tagadni un nahkotni.

Runajot par usstahdito jautajumu, war bes pahrspihlejuma teikt, ka bischkopibas eenesibai buhs par 50% palihdsets, ja pratisim ismantot atteezigu rajonu wirschu seedu nektara bagatibas. Te zelojoscha drawneeziba pee mums ihstâ weetâ, dos labu at-

maksu bischkopjeem, stiprinàs ari wisas walsts labklahjibu seedoschàs wehrtibas uskrahjot.

Lihdz schim ir waldijis sawos pamatos nepareiss usskats, wirschus peeskaitit nedroscheem medus augeem. Ari doz. Risgas kungs to atsihmè un peekrikt, dodot preekschroku leepam kà zelojoschas drawneezibas augam. Man tomehr jateiz pretejais: neweens no mums lihdz schim pasihstamakeem galweneem medus augeem newar medoschanas intensiwitates ne ari stabilitates sinâ sazenstees ar wirscheem. To rahda praktiskàs dsihwes pehdejo gadu nowehrojumi. Ari no Risgas kunga peewestàs laika nelabwehlibas rudenos naw isschkiroschas un samehrâ masak eespaido wirschu aplidoschanu. Pat otradi — ari tanî laikâ, kad wehju dehl laukos atrodoschàs saimes newar sekmigi islidot, wirschu rajona drawas meschâ, no wehja pasargatas, wehl war sekmigi darbotees. Wirschu seedi, preteji leepam, tuwu semei, bitem naw augstu jalido tos usmeklejot un tamdehl ari wehjsch masak kawè aplidoschanas darbu. Ari nektara atdalischanàs loti intensiwa.

Pehz scho rindinu rakstitaja rihzibâ esoscheem konkreteem dateem, wirschi labâs deenâs dod kontrolsaimès 4—5 kg. swara peeaugumu. Nemot wehrâ rudens ihsajàs deenas, tas loti eespaidigs skaitlis. Parasti wirschu seeds — runajot par Latgali — sahkas augusta pirmàs deenâs un turpinas deesgan ilgi — 2—3 nedelas. Pehz nowehrojumeem pehdejos 8 gados, tikai 1928. g. seedeschanas laiks nokawejàs par 6—8 deenam, bet 1931. g. atkal pasteidsàs — sahka medot jau no 25. julija. Stabilais seedeschanas laiks loti no swara drawu pahrwadaschanâ.

Lai waretu noteiktâ pahrleezibâ spreest par wirschu kà medus auga pateeso nosihmi, peewedischu kahdas tipiskas wirschu rajona bischsaimneezibas kontrolsaimes darbibas resultatus:

	1927. g.	1928. g.	1929. g.	1930. g.	1931. g.	Zaurm.
Pawasara eenesums 1.—15. maijam .	— 6,3	— 6,7	— 7,8	— 3,6	— 4,0	— 4,9
Wasaras eenesums 16.—31. julijam .	+32 2	+34,4	+12,8	+16,7	+ 9,6	+21,3
Rudens eenesums 1.—31. augustam	+46,5	+30,5	+19,7	+21,7	+35,0	+29,2
Kopâ swara peeaugums, kg. . .	+72,4	+58,2	+24,7	+34,8	+40,6	**+45,6**

Peewestee skaitli leezina ne tikai par solida apmehra, bet ari par stabilu eenesumu no wirscheem.

Labakai salihdsinaschanai peewedischu zaurmehra datus ari par wiseem (10—20) kontrolsaimju rajoneem:

Pawasara eenesums

	1927. g.	1928. g.	1929. g.	1930. g.	1931. g.	Zaurm.
Pawasara eenesums 1. maij.—15. jun.	— 2,6	— 2,4	— 3,5	+ 1,8	+ 0,7	+ 0,1
Wasaras eenesums 16. jun.—31. jul.	+40,3	+18,4	+49,3	+33,3	+26,3	+30,8
Rudens eenesums 1.—31. augustam	+10,6	+11,1	+38,0	+ 1,6	+ 9,4	+ 5,5
Kopâ no 1. maija lihdz 31. augustam	+48,3	+27,1	+49,6	+36,7	+36,4	+36,4

Redsam, wirschu rajona bischsaimneeziba ikgadus usrahda eewehrojamu leelaku kontrolsaimes raschu, nekà wisu kontrolsaimju zaurmehrs. Atsihmejams, ka „wisos kontrolsaimju rajonos" eetilpst peewestà tipiskà wirschu rajona kontrolsaime un wehl wairakas zitas, kurâs ari leels eespaids wirschu eenesumam. Tamdehl ari rudens eenesums kopejâ zaurmehrâ usrahda 5,5 kg. swara peeaugumu. Ja nemtu wehrâ tikai tos kontrolsaimju rajonus, kuros wirschu ganibas nemas naw aissneedsamas, tad augusta mehnesî weenmehr isnahk 3—5 kg. swara masinaschanàs, bet ne peeaugums. Tà tad wirschu eenesums neween islihdsina scho eewehrojamo sudumu, bet dod ari solidu raschas peeaugumu. Tas rahda, ka par wirscheem, kà iszilus nosihmes medus augu muhsu apstahklos, nedrihkst buht diwu domu. Jazenschas tàs tikai ismantot.

Praktiskàs dsihwes nowehrojumi ari scho rindinu rakstitajam dewa noteiktus un pahrleezinoschus argumentus wirschu ganibu intensiwakas ismantoschanas propagandai. Sakarâ ar to, wirschu rajonos teek wiswairak nodibinatas jaunas bischsaimneezibas. Ari pahrzeloschanas pirmeem mehginajumeem labi panahkumi. Tà kahdâ gadijumâ diwus gadus no weetas, pehz pascha bischsaimneeka apleezinatà pahrskata, saimju pahrwadaschanâ eeguhti schahdi raksturigi resultati:

Izdots: 10 saimju pahrweschana 2 klm. lihdz Daugawai un atpakaļ . . . . . Ls 20,—
10 saimju pahrweschana 8 klm. pa uhdens zelu un atpakaļ . . . . . „ 20,—
Apsardsiba un apkopschana . . . . . „ 30,—
Par atlauju noweetot issneegtais medus . . . . . „ 10,—
Kopâ Ls 80,—

Eeguhts: 10 pudu medus atnemschanai à Ls 40,— (1929. g. zena) . . . . . Ls 400,—
5 pudu medus bischu seemas krahjumu papildinaschanai . . . . . „ 200,—
Kopâ Ls 600,—

Peļņa: 10 saimês: Ls 600 — Ls 80 = Ls 520.
Weenâ saimê . . . . . Ls 52,—

Lai konstatetu pateeso wirschu eenesuma nosihmi, wehrâ janem ari neteeschee eenahkumi: saimes energiskaka darbiba jaunu bischu audseschanâ lihdz wehlam rudenim. Tas dod garantiju par energisku un sekmigaku darbibu ari nahkamâ pawasarî. Naw laiks un zukurs jatehrè tik beeschi apgabalos tikai ar wasaras eenesumu wajadsigâ rudens ehdinaschanâ un tml. Pehz manàm domam, ja ari pahrzeloschanâ neeeguhtu raschu atnemschanai, bet tikai ja jau eenestee krahjumi nemasinas augustâ un panahkta energiskaka zirmenoschana, — tad tas jau ari leelâ mehrâ atswer pahrwadaschanas puhles un isdewumus. Pee nowehrteschanas to nedrihkstam aismirst.

Jaatmet usskats, ka rudens eenesums ihso deenu, wehsuma, miglas, leetus un tml. eemeslu dehl masnosihmigs. Schaî rakstâ peewestee skaitli runà pretejo. Schaî sakaribâ mehginaschu peewest wehl daschus skaitlu grupejumus; nemot par pamatu diwu wisaugstakà deenas eenesuma atsihmejumus:

a) Tipiſkâ wirſchu raſona biſchſaimneezibâ:

	Diwu augſtako deenas eeneſuma zaurmehrs.	Zaurmehru Zaurmehrs.
1924. g.	2,9 kg.	
1925. g.	4,4 „	
1926. g.	1,5 „	3,33 kg.
1927. g.	4,9 „	
1928. g.	3,0	

b) Pahrzeloſchanâ eeguhts:

1927. g.	3,1 kg	
1928. g.	3,3 „	3,2 kg.

c) Ja tahdâ pat kahrtâ iſwed wiſos kontrolſaimju raſonos diwu wiſaugſtakà deenas eeneſumu zaurmehrus waſaras eeneſuma laikmetâ, tad iſnahk:

1924. g.	2,5 kg.	
1925. g.	1,9	
1926. g.	3,1 „	2,6 kg.
1927. g.	2,8 „	
1928. g.	2,6	

Ja ſchos zaurmehra zaurmehrus peenemtu kà raſchibas intenſiwitati iſteizoſchus koefizientus, tad redſam ari ſchinîs ſkaitlos rudens eeneſuma preekſchrozibas, kaut gan atſewiſchkos raſonos ir bijuſchi gadijumi, kas uſrahda ihſti koloſalu atſewiſchkas waſaras eeneſuma deenas ſwara peeaugumu.

Tà tad, wirſchi uſſkatami par ſtabilu medus augu un to iſmantoſchanai pirmâ kahrtâ muhſu apſtahklos zeloſoſchai drawneezibai japeegreeſch eewehriba.

Inſtr. E. Ahbolinſch.

Straſdi kà augļu dahrſeem un ſewiſchki kirſchu kokeem kaitigi putni.

Pee mums peemiht wairakas straſdu ſugas. Melnais, jeb kà winu tagad wairak ſauz, plawu straſds (Sturnus vulgaris L.), pelekais jeb meſcha un ziti. Straſds (Turdus riscivorus L.), maſais straſds (Turdus musikus L.). Pirmais no wineem laujas peeradinatees mahjâs un leekas, ka peeradis mahjâ, par meſchu wairs nedomà. Wiņſch ir tikpat droſchs un ſinamâ mehrâ wehl „naſchkigaks“ kà otrais priwilegetais mahju ſpahrnotais — ſwirbulis. Reiſ eeſahzis dſihwot kahdâ weetâ (mahjâ), wiņſch tur apmetas waj katru gadu.

Zik melnais, jeb labaki ſauzot plawas straſds, ir kaitigs mahjai, tas atkarajas no augļu dahrſa plâtibas un tanî audſejamo augļu koku ginkam. Galwenajam muhſu augļu kokam, ahbolei, reſp. ahboleem plawas straſds uſbruhk maſ. Tàpat maſ wiņſch uſbruhk ari bumbeerem un pluhmem. Wiſeem ſcheem augļu koku augļeem plawas straſds uſbruhk wairak blehnodamees un tikai pa reiſei aiſ zitas baribas truhkuma. Turpretim kirſchu dahrſam reſp. kirſchu ogam un ſewiſchki ſaldo, wiņſch nemitigi uſbruhk waj katru gadu. Gados, kad wiņa behrni jau ir iſlaiſti un wini baribu meklẽdami aiſgahjuſchi zitur, kirſchu dahrſi, pat ſaldo, no wineem ir it kà iſſargati. Weens otrs no palikuſcheem tad leelus ſaudejumus nenodara un ja ari to padara, tad pee bagatàm ogu raſchanas tas nawa eewehrojami; tad wiņſch ari ir bailigaks un bihſtas no cebaidejuma.

Preteja aina bija 1930. un 1933. g.g. waſarâ. Plawu straſdi palikdami ſcheit, kirſchu dahrſeem, neiſſlehdſot pat ſkahbos, nodarija leelus ſaudejumus. Kur winu bari weenu otru deenu brihwi meelojàs, tur ſaudejumi ſneedſàs deſmiteem un pat ſimteem latu. Pat Walſts Preſidents, kà laikrakſtos un ſchurnalos rakſtija, karojis brihwdeenâs, waſarâ ogu laikâ, ar ſcheem „pelekeem.“ Bet tà kà pelekee straſdi (Turdus riscivorus L.) ir kautrigi un mahjâs reti eeraugami, warbuht iſnemot meſchmalu apwidu ſaimneezibas, tad wini kà tahdi, leelus ſaudejumus ari newar neſt. Tikai awiſchu ſinotaji, aiſ neſinaſchanas, ſajauz plawu straſdus ar meſcha jeb ihſteem pelekeem.

Tàpat plawu straſdi ſahkumâ, jaunee, ir ari ſtipri peleki un neſinataji war weegli maldinees. Par pelekajeem plawu straſdus nokriſtija ari wiſi tee, kas gribeja no wineem atkratitees ogu laikâ: pelekee straſdi ir meſcha ſpahrnotee un winus war medit katrâ laikâ, tad uſ winu rehkina war ari beedet pahrejos pelekos, tadehl labi buhtu, ja ahtraki iſdotu likumu, kas ari plawu straſdus (Sturdus vulgaris L.) peeſkaititu pee kaitigeem un kà tahdus waretu iſnihzinat katrâ laikâ.

Plawu straſdi, kas dſihwo meſchos, ir ihſtee kukaimu, tahrpu un kahpuru ehdeji. Tikai retumis meelojas un wairak iſſalkuma brihdî, ar meſcha ogam. Turpretim mahjâs dſihwojoſchais no galas un kahpuru baribas pahreet uſ augļu un ſalbaribu pehz D. Schwihkules rezeptem, ſaka kahds humoriſts kahdâ ſporta ſchurnalâ. Un teeſcham, redſot noknahbjot beſ augleem — ogam ari pa maigakai lapinai, winus waram ſinamâ mehrâ peeſkaitit pee wegetareeſcheem.

Plawu straſdi, kas apmetuſchees uſ dſihwi mahjâs, ir tik droſchi, ka pat beedekļu nebaidas. Tàpat pee ſchahweeneem wini drihſ it kà peeron. Iſklaideti no weena dahrſa gala, wini eelaiſchas otrâ. Ar ſawu taiſno, eeapaļo, ſpehzigo knahbi wini loti iſweizigi atrauj kirſchu ogas, kuras nenorij waj neſaknahbà, bet tàs nobirdina ſemê un tà ſaudejumi dubultojas.

Tà kà straſdu ſugu ir wairakas un daudſi lihdſinas melnajam jeb plawu straſdam, kà pelekais straſds, lakſtigalas puſbrahlis (Turdus merula L.) un ziti, tad tuwaki winu aprakſtiſchu pehz O. fon Löwis atſihmem grahmatâ „Baltijas putni.“ Wiņſch naw melns, ſaka O. fon Löwis, kà latwiſkais noſaukums rahda, bet wina tumſch-raibee ſwahrki ir ſaki un wioleti mirdſoſchâ krahſâ, iſgreſnoti un pahrklahti daudſ gaiſchakeem laukumineem, ja winu tuwumâ apluhko. No tahleenes apluhkojot wini gan iſleekas melni. Mahtites ir gaiſchaki krahſotas un jaunee putni bruhni-peleki ar baltu rihtli; knahbis ſelta dſeltenumâ.

Waj straſdi iſnihzinami waj nè, tur negatiwu atbildi dos katrs dahrſkopis. Pawaſaros un waſaras ſahkumâ, waj wiſu straſdu weenigà bariba ir galas bariba, kà tahrpi, kukaini, kahpuri un t. t. Wehlak waſarâ — ogu

laikâ, kad ſcho gardumu it kà paleek maſak, ſtraſdu waj weenigais uſturs ir ogas, kà meſchâ, tà dahrſâ, bet rudenî — ſehrmukſchir un ari paeglu ogas. Sakarâ ar to, paplaſchinotees kirſchu dahrſeem ſtraſdi ir un paliks bihſtami putni, jo noehd wiſu kirſchu raſchu. Tadehl mehs dahrſkopji newaram peekriſt leelà dabas reſp. dſihwneeku pehtneeka A. Brehma uſſkateem un eeſkaitit ſtraſdus derigos putnos. Winu labumu ar noehſto tahrpu, kahpuru un t. t. daudſumu pawaſarî tahlu pahrſneedſ ſaudejumi ar wehlak winu noehſto ogu daudſumu. Gandrihſ waj wiſas ſtraſdu ſugas, beſ leelà kahrumneeka melnà jeb plawu ſtraſda, ir kirſchu dahrſeem ſinamâ mehrâ kaitigas, kà: maſais ſtraſds (Turdus musicus L.), pelekais jeb kà pee mums peenemts ſaukt meſcha ſtraſdu (Turdus visciorus L.) un, domaju, ari paraſtais ſtraſds (Turdus pilorii L.). Pehdejais pehz Löwis domam ehdot waj wiſadas ogas.

Kà derigakais no ſtraſdu ſugas buhtu plukſchkis (Turdus iliacus L.). Sinams, tàm ſaimneezibam, kuràm naw ogu un kirſchu dahrſu, ſewiſchki ſaldo kirſchu koku, tàm ari waj wiſas pahrejo ſtraſdu ſugas nebuhs kaitigas. Par ihſto ſtraſdu kaitigumu pilnigi waj katrs kirſchkopis dabuja pahrleezinatees tikai 1930., 1932. un 1933. g. waſarâs — kirſchu ogu laikâ. Tad daudſi, pat dedſigakee ſtraſdu aiſſtahwji pahrwehrtàs winu pretineekos.

Par 1930. g. ſtraſdu kaitigumu ſneedſ kahds Rigas apkahrtnes dahrſkopis ſawus nowehrojumus ſchurn. „Medneeks un Makſchkerneeks." Sinojumi par ſtraſdu breeſmam, t. i. winu nedarbeem parahdijàs waj wiſos laikrakſtos, neiſſlehdſot pat „Sozialdemokratu." Sewiſchki plaſchi ſtraſdu nedarbus apgaiſmoja daſchi prowinzes laikraſſti.

Sakarâ ar ſcheit iſteikto, buhtu tikai weens ſlehdſeens, ka ſtraſdi, ſewiſchki kirſchu dahrſkopjeem uſſkatami par kaitigeem un reiſê bihſtami „ſpahrnotee draugi." Par winu dſeedaſchanu un ſwilpoſchanu wajadſetu maſak ſajuhſminatees. Jo kam teeſcham patihk noklauſitees putnu dſeeſmâs, lai ſaiſta zitus, daudſ, daudſ derigakos dſeedatajus putnus. Pehdejeem ja taiſiſim buhriſchus waj gahdaſim zitus labwehligus dſihwes apſtahkļus, tad wini ar katru gadu jo wairak apmetiſees muhſu tuwumâ. J. K.

Red. peeſihme. Rakſtu par ſtraſdu nedarbeem eeweetojam ar noluhku, lai atraſtu droſchu lihdſekli kà winus atbaidet no ogu dahrſeem. Nahkoſchâ numurâ eeweetoſim wehl weenu rakſtu par ſtraſdu nedarbeem. Ari nedomajam noſtahtees ſtraſdu eenaidneeku puſê.

Salatu beetes.

Salatu beeſchu leetoſchana pee mums eet plaſchumâ. Neleelos daudſumos tàs ſuhta ari uſ ahrſemem — Sweedriju. Neſen atpakaļ tàs gandrihſ weenigi leetoja etiķî ſalatu gatawoſchanai, kà galda dekoraziju, jo beeſchu ſpilgti ſahrtà krahſa ſkaiſti atdalas no galda baltà fona. Tagad tàs arween wairak leeto ari zitu ehdeenu gatawoſchanai. Widſemneeki leeto ſwaigas nowahritas beetes ari pee ſauſeem kartupeleem. No wiſàm ſchkirnem wiſiſplatitakà un wairak audſetà ir Egiptes ſalatu beete, rahzenweidigas formas. Scho uſſkata kà labako ſchkirni, bet kà ſchkeet, pateizotees leelajeem peeprafijumeem pehz ſchìs ſchkirnes ſehklam, ſehklineeku iſlaſe wairs naw tik ruhpiga un ſakarâ ar to daſchreiſ kwalitate tàm neapmeerinoſcha. Iſſkata ſinâ par apalàm ir ſkaiſtakas teewàs garàs ſalatu beetes, jo ripinâs ſagreeſtas neſaluhſt. Tàs tik ahtri ſchkeedrainas nepaleek kà apalàs beetes un krahſa tàm ir weenlihdſigaka, un talab konſerwu fabrikâs tàs beeſchi leeto. No garajàm loti gleſna ſchkirne ir Erfurtes garà melnà ſalatu beete. Tàs ihpaſchi eezeenitas ſkahbeſchanai, ari pee ſlawu tautam. Tàs ir gruhtaki rudenî nowahkt, kà apakàs beetes, tàs ir garas un trauſlas un talab ahtri luhſt. Pee mums tàs maſ paſihſtamas un talab weetejâ tirgû maſ peeprafitas. Garajàm beetem, ſalihdſinot ar apakajàm, ir ilgaks augſchanas laiks. Saimneezibam, kur intereſejas par ſalatu beetem, eewehlams tàs iſmehginat. Labakas ir ne pahrmehrigi leelas beetes; tahdas, kuras augſchgalâ apm. 5 zm. zaurmehrâ. Plakanàs, rahzenweidigàs, labakàs ir 5—11 zm. zaurmehrâ. Loti leelas beetes daſchreiſ ir ſchkeedrainas, ar baltàm ſchwihtram un eeſkahbetas peenem neglihtu krahſu. Ari daſchreiſ baſtardeem naw intenſiwi ſarkanàs krahſas. Beeſchu labàs ihpaſchibas ari leelâ mehrâ ir atkarigas no atſewiſchkeem gadeem, kopſchanas, weetas un ſemes. Salatu beeſchu ſaturs pehz Dr. Serger'a prozentos: uhdens 88,05, ſlahpeķa ekſtrakta weelu 7,88, ſlahpeķa weelu 1,5, jehlo ſchkeedru 1,07, pelnu 1,0 un tauku 0,10.

Beeſchu ſalati. (Konſerwi).

Beeſchu ſalatus wiswairak leeto ar leellopu gaļu. Jaiſwehlas tumſchi ſahrtas krahſas normala leeluma beetes. Saknes nedrihkſt eewainot, no ilgas wahriſchanàs tad ſula atdalas un beetes paleek beſgarſchigas. Talab lapas atgreeſchot atſtahj wehl 3—4 zm. garus lapu kahtus un ari ſaknu galus pahrmehrigi ihſi neatgreeſch. Beetes wiſlabaki war ar tauku birſti remdenâ uhdenî nomaſgat. Saleek katlâ werdoſchâ uhdenî, kuram druſku ſahls peelikta, wahra kamehr mihkſtas; tas ilgſt apmehram 1½—3½ ſtundas wahrot, tàs uhdenî neatdſeſè, bet kauj tàm atdſiſt katlâ. Beetem tad weegli war miſu nobrauzit. Saimneezibâs, kur buhtu katli ar zeeſchi noſlehdſameem wahkeem (autoklawi), kur ſem twaika ſpeedeena war wahrit pee 120° temperaturas, beetes iſwahras mihkſtas 1/2—3/4 ſtundâ. Tad beetes atdſeſè aukſtâ uhdenî. Notihra, ſagreeſch apm. 1/2 zm. beeſâs ripinâs, pehz wehleſchanàs ar ſpezialu naſi ripinas war reewainas ſagreeſt. Pahrlejamo zukura-etika ſchkihdinajumu gatawo pehz garſchas ſtipraku waj wahjaku. Turpmak uſdotee ſamehri ir tahdi, kà to leeto tirdſneezibâ un mahjturibâ. Tirdſ-

neezibâ leeto etiķi ſamehrâ wairak, kà mahjſaimneezibâ, lai beetes labaki uſglabatos. Wairak eezeenitos wahjaka ſkahbuma ſalatus gatawojot, newajaga uſ reiſi tos daudſ pagatawot, bet tikai daſchàm deenam, jo tee ahtrak maitajas. Lai gan ſeemâ wehſâ weetâ tee ilgi uſglabajas. Stiprakus beeſchu ſalatus (konſerwus) gatawojot leeto 3—4 kgr. (7½—10 mahrz.) notihritu beeſchu, 1¼ litra (6 glahſes) laba etiķa, ½ litra (1¼ mahrz.) uhdens, ¼ kg. (½—¾ mahrz.) zukura, maſleet ſahls (50 gr.), 100 gr. (¼ mahrz.) kumoſinos ſagreeſtu mahrrutku, 12 gr. (1 loti) kimenu. Scho maiſijumu wahra 5 minutes, tad peeleek ſagreeſtàs beetes un wehlreiſ kauj uſwahritees, tad ſchķihdinajumu tuhlit nolej, pilda beetes ar mahrrutkeem un kimenem traukos un ſilto etiķi pahri pahrlej, burkas ſteriliſè pee wahriſchanas temperaturas 15 min. Sapildot peena pudelês pa ſtarpam garſchas weelas leekot, jeb lihdſigâs burkâs ar plateem kakleem pahrlejot wahroſchu etiķi un tuhlin ar eekarſeteem korkeem aiſkorkejot un uſmanotees wehlakâ laikâ, ka wirs trauka ſatura arweenu wehl buhtu etiķa kahrta, tad pat wehl weeglak ſalati, kà minets, labi uſglabajas. Walejâs paraſtajâs eewahrijumu burkâs beetes uſglabajot, tàs peħz ſagreeſchanas tuhlit pilda burkâs wai zitos traukos, pahrlej ar 4% etiķi, tà kà tàs buhtu pilnigi apnemtas. Beetes etiķi uſſuhz, talàb etiķis peħz kahda laika no jauna jauſpilda. Wirſû uſleek koka wahku un noſloga. Tirdſneezibâ walejos traukos ſapilditàm beetem etiķim mehdſ peelikt benzolſkahbi ſaturoſchu konſerwejoſchu lihdſekli 1 gr. uſ 1 ltr. Gatawojot weeglakus ſalatus, peħz garſchas jaleeto etiķis maſak, bet uhdens atteezigi wairak, peem. uſ 3 kg. (7½ mahrz.) beeſchu 900 grm. (2¼ mahrz.) etiķa un 900 gr. (2½ mahrz.) uhdens. Garſchas weela un pagatawoſchana tahda pat kà tas eepreekſch ir paſkaidrots. Ja ihpaſchi ilgi wehlas uſglabat ſchahdus weeglus beeſchu ſalatus, tad, kà minets, tos ſapilda traukos, kurus war noſlehgt un ſteriliſet. Jaſteriliſè pee wahriſchanas temperaturas apm. 20—30 minutes. Kluhdas, kuras atgadas beetes etiķî eetaiſot, ir, ka tàs par maſ ſawahritas, tahdâ gadijumâ ſagreeſtàs ripinas widû wehl ir zeetas un tàm ir neweenada krahſa.

Nowehrojumi ar augļu koku karbolineumu Kuldigas aprinka dahrſos.

Beſ wiſeem pahrejeem, leelakâ waj maſakâ mehrâ ſchauri ſpeziſiſkeem, augļu koku kaiteklu apkaroſchanas lihdſekleem, augļu koku karbolineums pehdejos gados ir peerahdijees par weenu no wiſpuſigakeem, eeſpaidigakeem lihdſekleem daudſo un daſchado augļu koku kaitekļu apkaroſchanâ. No dahrſkopjeem, kas winu leetojuſchi eenahk nedaliti, weenprahtigi wiſlabakàs atſauksmes. Protams, ka nedrihkſtam pahrſpihlet augļu koku karbolineuma noſihmi dahrſu kaiteklu apkaroſchanâ, uſſkatit winu warbuht kà weenigo, kas dahrſus glahbs no daudſo un daſchado kaitekļu poſta. Bet, dibinotees uſ lihdſſchinejeem iſmehginajumeem un nowehrojumeem, weenu war gan apgalwot, ka ar augļu koku karbolineumu, leetojot to diwreiſ gadâ, rudenî un pawaſarî, war wismaſ augļu raſchas no 50—75 proz. apmehros paſargat no kaitekļu poſta. Ari wiſâ wiſumâ wehl newar noteikti apgalwot, ka augļu koku karbolineuma eeſpaids un noſihme daſchadò kaitekļu apkaroſchanâ buhtu wiſpuſigi ſinatniſki noſkaidrots jautajums, jo augļu koku karbolineums ir jauſſkata kà ſamehrâ jauns kaitekļu apkaroſchanas lihdſeklis. Weens ir ſkaidrs — praktiſkâ dſihwê winſch ir peerahdijis neapſchaubami ſawu noderibu un leelo eeſpaidu un buhtu tikai wehl intenſiwaki ta peeleetoſchana japropagandè plaſchakâs dahrſkopju aprindâs. Muhſu uſplaukſtoſchàs dahrſkopibas labad, buhtu japanahk tahds ſtahwoklis, ka ar augļu koku karbolineumu tiktu warbuht obligatoriſki apmigloti wiſi muhſu dahrſi, wismaſ reiſi gadâ. Kaitekļu apkaroſchanas leeta ir wiſu dahrſkopju kopdarbibas leeta un, ja nemam wehrâ dahrſkopibas noſihmi tagadejos apſtahkļos walſtî, ſchinî jautajumâ ſaws wahrds buhtu ſakams ari walſtij. Naw jaaiſmirſt, ka daſchadee augļu koku kaitekļi war bihſtamos apmehros ſawairotees dahrſos, kur tee neteek apkaroti, un apdraudet dahrſus, kur winu apkaroſchanai teek peegreeſta wajadſigà wehriba. Tomehr ir jaſaka, ka labadaļa muhſu dahrſkopju ir iſpratuſi kaitekļu apkaroſchanas noſihmi augļu raſchas nodroſchinaſchanâ, kas ſewiſchki ſakams par pehdejeem gadeem. Zik leela noſihme ſcheit labam peemehram, leetpratigi ſneegtam padomam, rahda peedſihwojumi augļu koku karbolineuma propagandeſchanâ Kuldigas aprinka waldes agronomiſkâ nodaļâ. 1931. gadâ agronomiſkà nodaļa, zaur weetejeem Kuldigas laikrakſteem, uſaizinaja laukſaimneekus-dahrſkopjus apmiglot ſawus dahrſus ar augļu koku karbolineumu pawaſarî, ſneedſot ihſus informazijas rakſtus par karbolineuma noſihmi augļu koku kaitekļu apkaroſchanâ. Ta ka augļu koku karbolineums nebija Kuldigâ dabonams, uſaizinaju dahrſkopjus peeteikt wajadſigos daudſumus agronomiſkai nodaļai, kura augļu koku karbolineumu iſſuhtija no Rigas, augu aiſſardſibas inſtituta. Pirmâ gadâ peeteizàs nedaudſ un karbolineumu paſuhtijàm apm. 60 litrus, kurus wiſus iſdalija — peetruhka, bet wehlà laika dehl (pumpuri ſahka plaukt) jaunu paſuhtijumu wairs iſdarit newareja. Otrà gada pawaſarî aina jau bija daudſ zitadaka: agronomiſkâ nodaļâ eeradàs wezi laukſaimneeki un laukſaimneezes un praſija, waj wareſchot dabut to „melno, ſmirdoſcho“ ſchķidrumu, ar kuru „ſchprizejot“ ahbeles. Apjautajos, kà praſitaji nahkuſchi uſ tahdàm domam.. Sahkàs paraſtais behdu ſtahſts: „Man kukaini un tahrpi nograuſa wiſeem kokeem lapas. Tee palika kaili un augļu naw, bet kaiminſch „ſchprizeja“ ar kahdu melnu ſchķidrumu, — tam wiſeem kokeem palika lapas un rudenî par augļeem tas panehma ſmuku naudu!“ Un iſrahdijàs, ka uſnehmigo kaiminu labais peemehrs bija darijis ſawu — peepra-

ſijumi pehz karbolineuma peeauga un to iſdalijàm jau ap 180 litrus. Sahku propagandet karbolineuma peeleetoſchanu ari rudenî, pehz lapu nobirſchanas, aiſrahdot, ka galwenais kaiteklu apkaroſchanas laiks ir rudens un pawaſarî janobeidſ tee, kas wehl paglahbuſchees. Reſultatâ peeprafijumi pehz karbolineuma tà peeauga, ka 1932. gada rudenî un 1933. g. pawaſarî tas bija japaſuhta weſelàm muzam. To iſdalijàm wairak kà 600 litrus. Pehz leetoſchanas, par karbolineumu no dahrſkopjeem eenahza wislabakàs atſauksmes un kas reiſ to bija leetojis, tas wairs otrreiſ to darit nebija jamudina. Karbolineums bija eekarojis Kuldigas aprinka dahrſkopju aprindâs famehrâ eewehrojamu peekriſchanu. Schinî ſakaribâ ſawahzu no dahrſkopjeem atſauksmes un nowehrojumus par karbolineuma eedarbibu daſchado augļu koku kaiteklu, parasitaro augu un ſlimibu apkaroſchanâ. Bija ari iſdewiba iſdarit perſonigus nowehrojumus aprinka waldes dahrſâ. Dibinotees uſ lihdſſchinejeem nowehrojumeem par augļu koku karbolineumu, waru teikt ſekoſcho:

1) Augļu koku karbolineums jauſſkata kà weens no wiſpuſigakeem, eeſpaidigakeem daſchado augļu koku kaitekļu, parasitaro augu (ſuhnu un kehrpju), daſchado ſehniſchu ſlimibu apkaroſchanas lihdſekleem un kaiteklu apkaroſchanâ muhſu dahrſos uſſkatams kà pamatlihdſeklis.

2) Karbolineumam leels eeſpaids ehrſchkogu miltrasas apkaroſchanâ. Schinî ſinâ intereſanti nowehrojumi man bija Kuldigas aprinka waldes dahrſâ, kur pehz weenreiſejas labas ogulaju apmigloſchanas pawaſarî, wasarâ ogas ar milturaſu ſtipri maſâ mehrâ ſlimoja, bet nahkoſchâ gadâ bija no tàs pilnigi brihwas.

3) Karbolineuma eeſpaids ſtiprâ mehrâ teek paaugſtinats, apmiglojot ar to kokus diwas reiſes gadâ: rudenî un pawaſarî.

4) Karbolineums jauſſkata kà labs lihdſeklis ſaku atbaidiſchanai no augļu kozineem ſeemâ.

5) Karbolineuma lomas noſkaidroſchanai augļu koku kaiteklu apkaroſchanâ nepeezeeſchami buhtu wehl plaſchaki pehtijumi kà ari nowehrojumu krahſchana.

J. Pogulis.
Kuldigas aprinka waldê.

Biſchkopiba.

Par biſchu ſeemoſchanu.

Biſchu ſeemoſchanas weidi pee mums, Latwijâ, kà ſinams, ir tikai diwi: brihwi dahrſâ waj ſlehgtâs telpâs. Seemelamerikâ, Kanadâ, peeleeto ari wehl treſcho biſchu ſeemoſchanas weidu — ſewiſchki leelâs lahdês waj ſchkirſtos, pa 4 kopâ (pehz prof. Filipſa metodes). Pehdejo weidu plaſchi peeleeto tee amerikanu biſchkopji, kas dſiwo plahnajos, weenkahrſchajos Ruta ſtropos un ceſeemo bites diwos ſtahwos, waj kam truhkſt ſpeziali eerihkotu telpu biſchu ſeemoſchanai, kahdas iſmakſà daudſ dahrgak nekà weenkahrſchi dehlu ſchkirſti. Tà kà Latwijâ leeto ſtropus diwkahrſchàm pilditàm ſeenam, tad mums atleek tikai pirmak peeminetee diwi ſeemoſchanas weidi: dahrſâ un eekſchtelpâs waj pagrabos. Tadehl nehginaſim iſtirſat jautajumu, kurſch no mineteem diweem weideem pee mums, Latwijâ, wisnoderigaks.

Pehdejâ laikâ daſchi padomos pahrſteidſigi biteneeki apgalwo, ka peeteekot tikai noweetot bites par ſeemu pagrabâ, kai eetaupitu puſi no ſeemas baribas!

Wiſpirms jaſaka, ka ſchì jaunatraſtà gudriba jau nowezojuſees par wismaſ 30 gadeem! Pirms apmehram 35 gadeem amerikanu biſchkopji ari gribeja buht tikpat „gudri:" ſteidſa iſrakt pagrabus un ſeemoja bites uſ 3—6—8 kg. medus ... Bet tagad wini ar mihlu prahtu atſtahj ſawàm ſaimem wismaſ otrtikdaudſ medus biſchu apmetnes telpâs ween, ſeedojot ſtiprakàm ſaimem turklaht wehl pilnu medus krahtuwi wirs apmetnes; tàpat rihkojas ari preekſchſihmigakee Kreewijas biſchkopji, kam pateizotees, wini eeguhſt nahkamâ waſarâ otrtikdaudſ medus, zik ſeemâ, pehz wezàs metodes, buhtu „eetaupijuſchi." Tà tad iſſchkirt ſwarigo biſchu ſeemoſchanas jautajumu tik ſchabloniſki, kà to dara muhſu jaunee „iſlehzeji" biſchkopibâ, newaram un nedrihkſtam, jo bites naw nedſihwà malkas grehda, kuru ſchkuhnî eekrahwuſchi, waram buht droſchi, ka nu tai uhdens un ſneegs wairs klaht netiks. Biſchu labu pahrſeemoſchanu weizina loti daſchadi faktori un no biſchu ſeemoſchanas reſultateem atkarajas ne tikai ſaimes ſtahwoklis pawaſarî, bet ari winas nahkoſchàs waſaras darbiba un eneſums. Man ſchkeet, ka no wiſeem ſcheem faktoreem wisſwarigakais ir paſcha peedſihwojuſchà biſchkopja perſonigà praſme un indiwidualàs ſpehjas aptwert un nowehrtet katrreiſejo ſtahwokli, jo katras atſewiſchkas ſaimes eeſeemoſchana ir ſawadaka un wehrâ nemamu ſihkumu ir milſums. Tamdehl nekahdu eepreekſcheju wiſpahrderigu rezepturu teizamai ſaimju pahrſeemoſchanai katram apwidum un katros apſtahkļos nemaſ naw eeſpehjams ſaſtahdit.

Turklaht japatur prahtâ, ka neween eeſeemoſchanas ſihkumi, bet ari pats ſeemoſchanas weids peeleetojams tikai ſaſkanâ ar atteezigà apgabala klimatiſkeem apſtahkleem, biſchu baribas daudſumu un tàs labumu. Maigatâ klimatâ, kà peemehram Semgalê, Deenwidwidſemê un Lejaskurſemê, bites loti teizami pahrſeemos ari dahrſâ, ja ween ſtropi buhs diwkahrſchàm, pilditàm ſeenam. Japeeſihmè, ka amerikanu biſchkopji, pateizotes ſaweem ilggadigeem peedſihwojumeem, nahkuſchi pee atſinas, ka bites pagrabos ſlikti pahrſeemo, ja bariba ſemakàs kwalitates un pagrabs atrodas tahdâ apwidû, kur ahra temperatura beeſchi mainas, waj —

ja pagrabam truhkſt peetekoſchas ventilazijas. Tadehl wiſupirms nepeezeeſchami un no leela ſwara, ka ſeemoſchanas telpas (pagrabs) atraſtos pilnigi ſemê, t. i. wismaſ weenu metru (3—4 pehdas) dſiki paſemê, lai ahra ſals newaretu ſkahrt pagrabu un eeſpaidot waj groſit telpu eekſchejo temperaturu.

Tà tad tahlakais ſezinajums buhtu kahds, ka nekahdi puspagrabi un wirsſemes pagrabi plahnàm ſeenam biſchu ſeemoſchanai naw noderigi, jo padoti ſeemas ſalam un pawaſara ſaulei, kà ari ziteem kaitigeem atmoſferiſkeem eeſpaideem, kas rada ſpehjas temperaturas mainas — iſſauz newajadſigas biſchu puhla kuſtibas un, deemſchehl, ari augſtaku bojâ gahjuſcho prozentu ſeemâ.

Ka biſchu ſeemoſchana pat pernahzigi eerihkotâs pagraba telpâs ne wiſur eeteizama, peerahda tas, ka Seemeļamerikas Sav. Walſtu agrikulturas departamenta entomoloģiſkais birojs atradis par wajadſigu kahdam ſawam biletenam par biſchu ſeemoſchanu pagrabos peeweenot karti, uſ kuras norahdits, kahdos apgabalos un rajonos iſdewigak ſeemot bites laukâ un kahdos atkal — pagrabos. Tà kà pee mums, Latwijâ, iſmehginajumi ſchinî wirſeenâ wehl naw pabeigti, tad jautajums pagaidam uſſtatams par atklahtu, kaut gan jau tagad war ſazit, ka jautajums par biſchu ſeemoſchanas weidu ſcheit naw tik akuts, kà tanîs ſemês, kas augſtak ſeemeļos. Weenkahrſchos, plahnos dehļu ſtropus, kas jautajumu ſareſchgitu, muhſu biſchkopji nemaſ neleeto, bet diwkahrſchee ſtropi ar pildijumu, aplikti ſeemâ wehl ap nebeeſu kluju kahrtu dahrſâ, buhs Lejaskurſemê, Semgalê un Deenwidwidſemê wiſteizamakais biſchu ſeemoſchanas weids — daudſ labaks, lehtaks un parozigaks, nekà pagrabos, kas dahrgi iſmakſà un praſa paſtahwigas un ruhpigas uſraudſibas, ſewiſchki wentilazijas ſinâ, lai naſpeeſtais un biſchu iſelpotais gaiſs, pilns ogļſkahbes, neuſkrahtos pagraba ſtuhros un ſtropu ſtarpâs. Tihra gaiſa truhkuma gadijumâ ſeemu pagrabâ, bites pawaſarî buhs kà ar akarioſi (ſmidſchu ſehrgu) ſaſlimuſchas — neſpehzigas, panihkuſchas un gauſas darbâ, kamehr dahrſâ ſeemojoſchàs mundri aplidoſees buhs energiſkas un naſkas. Tadehl ſewiſchki eeſahzeeem eeteizams, nebahſt wis ſawas bites par ſeemu katrâ ſonnizâ, bet labak ſeemot tàs dahrſâ, gahdajot wiſpirms ſtropeem nepeezeeſchamo aiſwehju.

(Turpmak beigas.) Pawils Janſons.

Lopkopiba.

Muhſu lopkopju ſaſneegumi 1932./33. g.

No lopkopibas pahrraudſibas beedribam eeſuhtitee un apſtrahdatee materiali par pehdejo 1932./33. pahrraudſibas gadu rahda intereſantu ainu, kura leezina, ka ari ſmagàs kriſes laikâ muhſu lopkopji naw newarigi nolaiduſchi rokas, bet waronigi zihnijuſchees ar gruhtibam, zenſdamees tikt uſ preekſchu iſkoptàs ſugas lopkopibas wirſeenâ.

Eeguhtee ſekoſchee ſkaitli rahda, ka muhſu lopkopis-audſetajs war zeenigi noſtahtees blakus zitu ſemju labako lopkopju darbam un panahkumeem. Tas noſihmè daudſ, jo muhſu lopkopiba neween ſmagi zeetuſi karâ, bet ari wehl jauna: tikai nedaudſi gadu deſmiti muhſ ſchkir no pirmeem nedroſcheem ſoļeem ſugas lopu ecaudſeſchanâ un iſkopſchanâ muhſu ſihkgruntneeku ſaimneezibâs. Pag. gada „rekordneetſchu" ſaraksts rahda, ta tajâ waldoſchu lonu jau ſpehlè tihrſugas gowis ar garam ziltim, kas pee tam zehluſchàs no pahrbauditeem bulleem ar noteiktu waiſlas wehrtibu. Starp rekordneezem pirmâs weetâs leelâ pahrſwarâ Latwijas bruhnàs ſugas gowis; pehz tàm nahk bruhno kruſtojumi, tad melnraibee un ſarkanraibee lopi.

Augſtraſchigo gowju ſaraksts (raſchas wirs 275 kg. ſweeſta):

Lopk. pahrr. beedr.	Ihpaſchneeks.	Gows wahrds.	Kuru peenu.	Raſchiba Peens kg.	Tauku %	Sweeſts kg.
Kraukļu	K. Sommers, Kraukļu Samuros	13 Tulpe LB 1152	VII	9194	4,32	463
Oſolkalna-Gulbenes	J. Knope, Galgauſkas Ilgaſchos	9 Ginta LB 1739	V	6421	5,16	385
Liſuma	A. Leitis, Liſuma Winkelês	9 Undina LB 1637	III	6112	5,30	377
Turkalnes-Kranzeema	J. Taube, Turkalnes muiſchâ	29 Lauma LB 12486	IV	7075	4,53	371
Krimuldas	H. Leepinſch, Krimuldas Suniſchos	13 Walda LB 628	VIII	6709	4,55	353
Liſuma	A. Leitis, Liſuma Winkelês	8 Tamara LB 1636	IV	6828	4,48	352
Krapes	M. Lihzis, Krapes Jumtos	10 Raida KB 9935	—	6331	4,75	347
Krimuldas II.	A. Ulmis, Krimuldas Salâs	3 Bruhne KB 15722	VI	6584	4,52	344
Slates	P. Rudſitis, Slates Duhzarês	22 Waira LB 970	V	6677	4,47	344
Durſupes	K. Sprogis, Durmuiſchas Dſejneekos	18 Nora LB 1726	—	6955	4,27	343
Weetalwas-Odſeen. IV	W. Gerzens, Weetalwas Gerzenos	8 Stirna	—	7264	3,98	332
Ahdaſchu III.	Ed. Saulite, Adaſchu Ledenos	13 Girta KB 11636	III	6598	4,27	325
Ladeš-Steenes	W. Landsmanis, Steenes pamatſkolâ	10 Zilla LB 1199	VI	6372	4,40	324
Sehrenes	J. Behrſinſch, Sehrenes Bentſchenos	19 Santene KB 16022	—	6164	4,54	324
Leelwirzawas I.	J. un M. Stepi, Leelwirzawas Widſemneekos	12 Amazone LB 2540	V	5878	4,72	322

Krapes	A. Nihgals, Krapes Lejasnihgalês	11	Sante, KB 5955	—	8010	3,50	321
Kahrku II.	H. Schkinkis, Naukschenu Kalu Kikâs	15	Gaida KB 13428	IV	6562	4,20	315
Krapes	M. Lihzis, Krapes Jumtos	11	Laida KB 9936	—	5958	4,60	317
Allaschu II.	J. Klawinsch, Allaschu Osolkalnâ	10	Smaida, KB 11292	III	6809	4,01	315
Krapes	A. Nihgals, Krapes Lejas-Nihgalês	17	Baiba LB 2225	—	6215	4,38	314
Laudonas I.	P. B. Berkis, Prauleenas Trakschos	9	Rota LB 676	VII	6572	4,14	314
Ahdaschu III.	Jk. Lapinschs, Ahdaschu Jaunkuhlês	11	Dsidra, br. bs. 1926. g.	IV	5707	4,74	312
Ahdaschu III.	Ed. Saulite, Ahdaschu Ledenos	11	Minze KB 7728	VI	6247	4,30	310
Smiltenes I.	K. Grinbergs, Smiltenes Grotuschos	IV	Melba KM 2978	V	7791	3,48	310
Ramkas I.	E. Tschakars, Rankas Kalnsalinâs	7	Irma LB 3277	III	5283	5,01	308
Krimuldas I.	K. Seltinsch, Krimuldas Pupâs	37	Lauma KB 6055	VIII	6300	4,21	305
Laudonas III.	A. Braemers, Laudonas Glahsneekos	26	Rihtala LB 978	V	5961	4,43	305
Kahrku II.	R. Schkinkis, Naukschenu Kihkâs	16	Feja KB 13429	V	5827	4,51	304
Leepas II.	K. Jaunsems, Leepas Jaunsemos	23	Gunda LB 2111	IV	5958	4,40	303
Ahdaschu III.	Ed. Breese, Ahdaschu Schagaros	7	Rose KB 4417	VIII	6346	4,13	302
Leelwirzawas I.	J. un M. Stepi, Leelwirzawas Widsemneekos	13	Lihga LB 2441	IV	6798	3,89	302
Wijzeema I.	E. Lapinsch, Wijzeema Masbitaros	11	Leesma KB 13068	VI	6418	4,07	305
Zeswaines I.	J. Luhsis, Kraukļu Luhschos	24	Spihdola LB 723	VII	6307	4,13	300
Ramkas I.	P. Slempers, Lisuma Lahtschumehros	13	Silwa LB 986	V	5721	4,52	300
Opes	O. Lihzis, Jaunlaizenes Schubitês	5	Rose KB 5189	IX	6325	4,10	298
Meijmuischas I.	W. Rahdens, Osolneeku Meijmuischâ	3	Dodi KM 3934	V	7094	3,69	298
Jaunpeebalgas III.	E. Upens, Jaunpeebalgas Upenos	19	Palma LB 1295	IV	5804	4,44	298
Krimunas II.	E. Odinsch, Schkibes Kalna-Plunkos	1	Aura KM 3048	XV	7748	3,37	298
Ahdaschu III.	Ed. Saulite, Ahdaschu Ledonos	15	Birstalina KB 11638	III	6658	3,89	297
Zeswaines I.	J. Luhsis, Kraukļu Luhschos	23	Pahrsla LB 722	VII	6419	4,01	296
Ahdaschu III.	Ed. Breese, Ahdaschu Schagaros	5	Borba, br., bs. 1925. g.	V	5812	4,39	295
Koku-Imantas II.	M. Antons, Kokmuischas Geidschâs	18	Gudra LB 1495	IV	6058	4,21	294
Ahdaschu III.	Ed. Saulite, Ahdaschu Ledenos	4	Spuldse KM 2006	IX	6214	4,09	293
Opes	A. Supa, Jaunlaizenes Dsenos	9	Taiga LB 2275	II	6064	4,19	293
Zeswaines IV.	J. Ahbrams, Kraukļu Jaunosolos	11	Aina LB 1088	VI	5994	4,25	292
Weselauskas I.	L. Ledauneeks, Raunas Kalnajos	5	Breeda KM 1393	VI	5661	4,45	291
Krimuldas I.	T. Billers, Krimuldas Sahbakos	10	Rasma KB 10013	VIII	5526	4,54	290
Schkibes „Spars“	J. Donis, Schkibes M.-Kebês	21	Strauja KR 1347	V	5640	4,46	290
Ramkas II.	O. Stalasch, Rankas Sejatâs	4	Glorija LB 644	VII	5962	4,21	289
Osolkalna-Gulbenes	J. Knope, Galgawskas Ilgaschos	8	Rullite KB 7830	VI	5775	4,33	289
Wezpeebalgas „Ineſs“	A. Glahsers, Wezpeebalgas Gibulos	2	Zilda, br.	X	5244	4,74	288
Opes	R. Akmentinsch, Jaunlaizenes Uskanos	11	Astra LB 1229	VI	6151	4,07	288
Ahdaschu III.	Ed. Breese, Ahdaschu Schagaros	12	Gauja KB	III	6899	3,62	286
Allaschu II.	A. Osis, Allaschu Swirgidês	31	Zeedra, LB 1682	V	5823	4,27	286
Prauleenas „Gaita“ I.	J. Barbans, Prauleenas Palejâs	6	Prinze LB 2387	IV	5185	4,76	285
Schkibes „Spars“	J. Luzs, Saleneeku Kepurês	6	Klara KM 7184 S	VIII	5776	4,29	285
Krapes	A. Nihgals, Krapes Lejas-Nihgalês	14	Paula KB 14671	—	5894	4,19	285
Lisuma	J. Preimats, Lisuma Jaunsemos	2	Kore LB 1632	V	5503	4,48	285
Walkas I.	A. Radsinsch, Lugaschu Ronos	14	Britta LB 1551	V	5622	4,36	283
Allaschu II.	A. Osis, Allaschu Swirgidos	34	Bruhklene BB 11311	III	5566	4,39	282
Krapes	J. Nihgals, Krapes Lejasokenos	13	Silwa KB 9933	—	5947	4,11	281
Osolkalna-Gulbenes	J. Knope, Galgawskas Ilgaschos	3	Guna KB 3529	IX	5563	4,38	281
Zeswaines IV.	J. Ahbrams, Kraukļu Jaunosolos	9	Daile KB 8166	VII	5989	4,07	281
Kraukļu	K. Sommers, Kraukļu Sahmuros	16	Daile KB 13313	IV	5227	4,62	281
Kahrku II.	R. Jende, Kahrku Bahlinos	15	Sihmala KB 8760	VII	5547	4,39	281
Zeswaines I.	J. Nora, Kraukļu Dimantos	16	Astra LB 721	VII	6659	3,66	279
Smiltenes I.	P. Pelzs, Smiltenes Kaschautschos	15	Auka LB 1257	VI	5388	4,48	279
Ahdaschu III.	Ed. Saulite, Ahdaschu Ledonos	7	Garde KM 2007	X	5650	4,26	277
Ahdaschu I.	Ed. Graudinsch, Ahdaschu Kalu-Dores	5	Rasa, fr., bs. 1924. g.	VI	6408	3,77	277
Kraukļu	A. Guhts, Kraukļu Lejas-Pamsâs	13	Tulpe LB 1903	IV	5435	4,42	277
Kraukļu	R. Luhsis, Kraukļu Meschmalâ	1	Elga LB 2922	II	5671	4,23	277
Schkibes „Spars“	J. Sarinsch, Schkibes M.-Sillahtschos	8	Eewa KR 1346-E	V	5421	4,41	276
Osolkalna	W. Deguns, Wezgulbenes Pehrkukalnâ	10	Modra LB 3117	III	4815	4,95	276
Welenas	P. Muhrneeks, Lisuma Elstês	13	Anda LB 1623	III	5458	4,38	276
Ahdaschu III.	Jk. Lapinsch, Ahdaschu Jaunkuhlos	14	Zilla LB 1358	IV	5615	4,25	275
Schkibes „Spars“	W. Sarinsch, Schkibes M.-Sillahtschos	13	Mirte KR 1345-E	V	6237	3,86	276
Allaschu III.	A. Gailitsch, Allaschu Pandâs	3	Ilga, br., bs. 1922. g.	VIII	7038	3,42	275
Ahdaschu III.	Jk. Lapinsch, Ahdaschu Jaunkuhlâs	15	Bruhne KB 20549	III	5492	4,33	275
Ahdaschu II.	M. Kruhminsch, Ahdaschu Baloschos	12	Miga KR 1137	VII	5605	4,25	275
Smiltenes I.	D. Jurgens, Smiltenes Jurgenos	17	Minute LB 2136	VII	5794	4,12	275
Lisuma	A. Leitis, Lisuma Winkelês	12	Dsindra LB 3266	I	4905	4,83	275

(Turpmak wehl).

Atkal weens ſolis tahlak lopkopibas iſkopſchanâ.

Latwijas Laukſaimneezibas Zentralbeedriba iſdewuſi Latwijas ſugas lopu ziltsgrahmatas 14. ſehjumu. Minetais iſdewums iſtaiſa 41 drukas lokſni un winu ſaſtahdijuſchi L. L. Zentralbeedribas un Latgales laukſaimneezibas beedribu ſaweenibas lopkopibas ſpezialiſti Br. Plaudes redakzijâ.

Latwijas ſugas lopu ziltsgrahmatas 14. ſehjumâ eeweetotee ihpatni eerakſtiti ziltsgrahmatâ 1931. g. waſarâ, kad lopu iſlaſe notika uſ 1930./31. lopkopibas pahrraudſibas gadâ eewahkto raſchibas datu pamata.

Schinî pahrraudſibas gadâ wiſu lopkopibas pahrraudſibas beedribu zaurmehri, ſalihdſinajumâ ar eepreekſchejeem gadeem, bija eewehrojami auguſchi. Semak paſneegtâ tabelê redſam, ka zaurmehrâ uſ gada gowi raſchots:

1930./31. g. 2721 kg. peena, 3,87 % tauku un 121 kg. ſw.
1929./30. g. 2522 kg. peena, 83,2 % tauku un 111 kg. ſw.

Starpiba + 199 kg. peena + 0,05 % tauku un +10 kg. ſw.

Raſchibas ſkaitlu zelſchanàs un kuſtonu kopſkaita peeaugums norahda, ka lopkopiba ſchaî laikâ ſekmigi turpinajuſi paplaſchinatees.

Schinî ſehjumâ eerakſtits daudſ leelaks kuſtonu ſkaits, kà eepreekſchejâ ſehjumâ. Tà, XIII. ſehjumâ bija ſakopoti dati par 4042, bet ſchinî — par 5103 ihpatneem. Pamata ziltsgrahmatâ eerakſtiti 308 bullî un 642 gowis, bet pagaidu ziltsgrahmatâ 4158 gowis. Salihdſinot ar eepreekſchejo gadu, redſam, ka pamata ziltsgrahmatâ peeaudſis kà bullu, tà ari gowju ſkaits: bullu — par 77 un gowu — par 43 galwam. Loti rakſturigi, ka ſchinî grahmatâ ſahk iſſuſt ſilee lopi, bet galwenâ kahrtâ peeaug Latwijas bruhnee. No 308 ziltsgrahmatas XIV. ſehjumâ eerakſtiteem waiſlas bullèem 294 waj 95,1 % ir tihrſugas bruhnee. Schee ſkaitli rahda, ka muhſu waiſlas bullu tuwako preekſchtetſchu raſchiba turpina arween peeaugt un zaurmehrâ kreetni pahrſneedſ 4000 kg. peena, bet tauku % jau wairakus gadus eewehrojami wirs 4 %. Schee raſchibas ſkaitli, kas eeguhti ſalihdſinot ar daudſ maſak ſpehkbaribas kà, peemehram, Danijâ, jaatſihſt par labeem un mehs ar teem patreiſ waram pilnigi apmeerinatees.

Ari ſchaî ſehjumâ eeweetoto tihrſugas bruhno gowu zaurmehra raſchas ir wiſai apmeerinoſchas. XIV. ſehjumâ uſnemtàs normalàs gowis zaurmehrâ raſchojuſchas 3549 kg. peena ar 4,01 % tauku un 161 kg. ſweeſta.

Scheit nepeezeeſchami norahdit uſ to, ka pateizotees bruhno lopu iſkopſchanas progreſam, laukſaimneeku aprindâs notikuſi uſſkatu maina atteezibâ uſ ſcho lopu ihpaſchibam. Preekſch paſaules kara un ari pirmos pehzkara gados dala agronomiſko darbineeku un praktiſko lopkopju zentàs wiſur uſſwehrt, ka ſchai lopu ſugai ſamehrâ ſems tauku ſaturs peenâ. Tagad bruhno lopu audſetaji, no ſcha uſſkata neeeſpaidojotees, ar pareiſu darba iſpratni un panehmeeneem peerahdijuſchi, ka tauku ſaturs ahtrâ laikâ uſlabojams.

Otra leelakà un noſihmigakà grupa L. L. Zentralb. Latw. ſugas lopu pamata ziltsgrahmatâ ir melnraibee lopi. Neſkatotees uſ to, ka muhſu ſemes ſaimneeziſkee un klimatiſkee apſtahkli nebuht neiſſlehdſ ſcho lopu ſekmigu audſeſchanu, ſewiſchki dabigos zukurbeeſchu un kweeſchu kulturu apwidos, ſchî ſuga naw peedſihwojuſi ſtraujaku iſplatiſchanos. Scho lopu audſetaji arween atduras uſ laba waiſlas materiala truhkumu. Uſnehmigakee zenſchas eegahdatees to no ahrſemem. Peem., no ſchinî ſehjumâ eerakſtiteem melnraibeem waiſlas bullèem 4 importeti, pee kam katrs gandrihſ no ſawas ſemes. Pehrkoneeſchi pirkuſchi Sweedrijâ, krimuneeſchi — Klaipehdas apgabalâ un Semkopibas miniſtrija preekſch walſts muiſcham — Holandê. Lihdſigs ſtahwoklis ir ar tihrſugas melnraibàm gowim. No 9 ſchinî ſehjumâ uſnemtàm 5 importetas no Klaipehdas apgabala un Rihtpruhſijas.

No pahrejàm ſugam uſnemti 4 ſarkanraibee (2 Latgalê) un 1 ſilais bullis un tikai 1 tihrſugas ſarkanraibà gows.

Putnkopiba.

Salbariba wiſtam ſeemâ.

Salbariba wiſtam ir tikpat nepeezeeſchama baribas ſaſtahwdaļa, kà ziteem dſihwneekeem. Bet gandrihſ wiſur, kur wiſtas tura leelakos daudſumos aplokos, tur waſarâ zeeſch no ſalbaribas truhkuma. Lai ari wiſtam buhtu doti deeſgan plaſchi aploki, tomehr ſalbariba japeedod ari no rokas. Daļu labakàs ſahles aplokos wiſtas drihſ ween noehd, zitu winas ſamin un pahrejà paraſti ir zeeta un neleetojama.

Salbariba ir jaaudſè atſewiſchkos (ahrpus aplokeem) laukos, japlauj, jaſaſmalzina un jadod wiſtam, zik tik winas noehd.

Wehl ſliktak kà waſarâ wiſtas ar ſalbaribu apgahdatas ſeemâ, kad ſalbaribas dewa nebuhtu wis ſamaſinama, bet gan paleelinama. Un ſagatawot ſeemai putneem ſalbaribu naw nemaſ tik gruhti, jo wiſtam war iſehdinat wisdaſchadako ſalbaribu.

Loti laba ſalbariba wiſtam ir ſkahbbariba. Jau gadus diwdeſmit atpakaļ Matenaers Seemeļu Amerikâ ir iſehdinajis ſkahbbaribu ar loti labàm ſekmem. Winam ir bijuſchi daudſi ſekotaji, kà Amerikâ, tà Eiropâ. Ir gan ari tahdi (Schneiders), kuri atſihmè, ka wineem ſkahbbaribu (kukuruſu) wiſtas neeſot ehduſchas. Te, jadomà, waina meklejama ſkahbbaribas kwalitatê.

Pehz Dr. Baura, kurſch ſalbaribas noſihmi un peeleetoſchanu ir ſihki un wiſpuſigi pehtijis, paſchâ pehdejâ laikâ, daſchadu ſkahbaribu wehrtiba ir ſekoſcha:

	Sagremojama olbaltuma %	Baribas weelu pawisam %
Kukurusas skahbbariba .	1,0	9,1
Sahles skahbbariba . . .	1,8	10,5
Maisita skahbbariba . .	1,4	9,8
Runkuli	0,6	8,0

Te garamejot war atsihmet, ka Baurs wistas ehdinajis pehz sekoscha plana: plkst. 7. rihtâ — 25% graudu un sausee milti; plkst. 9. — slapjà bariba un salbariba; plkst. 16. — 47% graudu.

Skahbbaribu winsch isehdinajis gan atsewischkâ silê, gan ari maisitu ar miltu baribu. Skahbbaribu isehdinot atsewischki katra wista noehd deenâ 20—25 gramus, bet famaisot ar saslapinateem milteem war isehdinat 55—60 gramus deenâ. Tomehr naw jadomà, ka salbariba war atweetot zitas baribas grupas, ko gaischi rahda sekoschee, no mehginajumeem eeguhtee, dati:

Salbaribas weids	Isehdinatàs baribas daudsums grm.				Usnemtàs baribas weelas grm.				Baribas wehrt.
	Skahbbariba	Milti	Graudi	Kopâ	Olbaltumi	Tauki	Ogļu hidrati	Kopâ	
Kukurusa . . .	23.4	37.9	55.0	116.3	12.5	2.4	45.4	63.2	4.1
Sahle.	16.2	32.6	58.3	107.1	11.8	2.1	45.4	61.8	4.3
Bes salbaribas. .	—	34.4	58.7	93.1	11.0	2.0	45.2	61.6	4.2
Runkuli	98.3	34.7	57.0	190.0	12.4	2.0	51.6	68.3	4.0

Tà, lai gan salbariba zitu baribas dewu usnemschanu nepamasina, te darbojas ar Matenaersa wahrdeem runajot, kà „stimulejoschs un regulejoschs lihdseklis." Tàpehz jau no wistu wcselibas weedokla ween salbariba ne tikai wehlama, bet teeschi nepeezeeschama.

Salbaribas isehdinaschana seemâ eespaido juhtamâ mehrâ ari wistu dehjibu, kà tas redsams no sekojoschàs tabeles:

Wistu dehjiba

	Sepreeksch salihdsin. olu	Salihdsin. laikâ olu	Mehnesi olu	Deenâ olu	Olas swars grm.	Deenas dehjuma swars grm.
1929/30. gadâ						
Kukurusas skahbbariba	19.5	33.0	16.5	0.53	56.5	30.1
Sahles skahbbariba.	16.0	33.5	16.7	0.53	55.0	29.7
Bes salbaribas . .	15.0	33.5	16.7	0.54	57.5	31.0
Lopu runkuli. . .	19.4	29.5	14.7	0.47	58.5	27.9
1930/31. gadâ						
Bes salbaribas . .	34.0	24.2	9.9	0.33	59.9	19.8
Deedsetas ausas. .	21.4	32.8	13.5	0.45	59.3	26.4
Sawojas kahposti .	27.8	26.8	10.8	0.36	58.5	21.1
Burkani	29.5	25.8	10.5	0.35	59.0	20.7
Safmalzin. luzerna	33.8	30.5	12.5	0.42	59.4	24.6
Sasmalzinats seens.	23.4	29.8	12.0	0.40	58.5	23.5

Ar salbaribu ehdinateem putneem ari kermena swars zaurmehrâ peeaug wairak, nekà bes salbaribas, kaut gan ne bes isnehmuma, un ne wisas salbaribas kermena swara peeaugumu eespaido weenadi. Schinî sinâ wisleelako eedarbibu ir israhdijusi skahbbariba. Baura salihdsinajumos eeguhti sekoschee resultati (swara peeaugums apsihmets prozentos ar +, sudums ar —):

Kukurusas skahbbariba	+1,2	lihds	+8,7
Sahles skahbbariba	—0,7	„	+8,9
Maisita skahbbariba	+0,9	„	+5,4
Bes salbaribas	—0,6	„	+7,5
Runkuli	+5,0	„	+3,6

Sausa seena waj luzernas isehdinaschanai schinî sinâ masaka nosihme.

Pret salbaribas isehdinaschanu peena lopeem ne reti ir zelti eebildumi, itin kà kad peem. skahbbariba peedotu peenam newehlamu peegarschu. Gluschi tàpat ir norahdits, ka skahbbariba peedodot sawu newehlamo smarschu un garschu olam. Tomehr, pee wiseem notikuscheem ismehginajumeem un salihdsinajumeem ir peerahdijees, ka salbariba waj skahbbariba nekahdu newehlamu smarschu waj garschu olam nepeedod. Salbariba gan olas eespaido zitâ sinâ — padara olu dseltenumu stipri ween tumschaku. Ismehginajumos par olu dseltenumu nokrahsoschanos eeguhti sekoschi resultati:

Bes salbaribas — dseltenums loti gaischs; maisita skahbbariba — tumschi dseltens; sahles skahbbariba — stipri dseltens; kukurusas skahbbariba — dseltens; runkuli — gaischi dseltens. Tàpat tumschaku olu dseltenumu war dabut isehdinot kahpostus, burkanus, deedsetas ausas.

Seemâ waj agrâ pawasarî salbariba pazel olu apaugłotibu un isschkiloschos zahlu prozentu. Schis fakts leelakâ putnu saimneezibâ, kur pawasarî zenschas dabut wairak agrino zahlu, ir loti no swara. Pehz Stuarta pehtijumeem daschadas salbaribas zahlu isschkilschanàs prozentu ir eespaidojuschas schahdi:

	Isschkiluschos zahlu %
Deedsetas ausas	44,2
Runkuli	25,7
Luzernas milti	63,2
Luzernas lapas	66,9
Dseltenà kukurusa	56,2
Aknu ella	25,2

Luzerna waj kukurusa muhsu apstahkios war spehlet masaku lomu, bet deedsetàs ausas gan janem wehrâ.

Olu auglibas un zahlu isschkilschanàs jautajumos Eiropâ ari ir isdariti sihkaki salihdsinajumi, kuri dewuschi loti pahrleezinoschus resultatus. No teem daschus ilustrazijas dehl te peewedisim. No scheem salihdsinajumeem buhs starp zitu redsams, ka wistu pastaigaschanàs brihwâ walâ ari newar dot tos panahkumus, kahdus no schìs wistu „brihwibas" parasti sagaida.

Saſbariba	Preekſch ſaſbaribas iſehdinaſchanas			Pehz ſaſbaribas iſehdinaſchanas		
	Dſuſkaits notwiſtas	Apaugtotu olu %	Iſſchkilſchanàs %	Dſuſkaits notwiſtas	Apaugtoto olu %	Iſſchkilſchanàs %
Kukurufas ſkahbe . .	10.5	90.5	23.	12.5	93.5	70.5
Sahles ſkahbe . . .	9.0	100	59.5	17.5	91.0	66.0
Beſ ſaſbaribas . . .	9.0	100	11.0	15.0	80.5	61.5
Runkuli	10.5	95.5	2.5	15.5	92.5	66.5
Skahbbariba un iſeja brihwà dabà . . .	8.0	97.0	57.5	10.5	91.5	68.0

Pehz daſcheem ziteem iſmehginajumu dateem deedſetu auſu iſehdinaſchana wiſtam weenmehr dewuſi augſtu zahlu iſſchkilſchanàs prozentu.

Tagad wehl atliktu ſalihdſinat pee daſchadàm ſaſbaribas dewam, wiſtu ehdinaſchanas, olu raſchoſchanas un t. t. iſmakſu. Ehdinaſchana putnkopibâ ir wiſſwarigakais iſdewumu poſtenis, jo uſ ta kriht wairak kà puſe no wiſa putnu ſaimneezibas budſcheta. Pee tahlakeem ſalihdſinajumeem baribas dewâs mainas tikai ſaſbaribas — pahrejà bariba wiſur ir weena un ta pati, tapehz iſmakſas reſultati ir atkarigi tikai no ſaſbaribas:

	Baribas iſmakſa deenâ uſ olas	Baribas iſmakſa uſ olas	Zaurmehra olas iſmakſa	Tihrà pelna no olas
	1929/30. gadâ			
Kukurufas ſkahbbariba.	2.3	4.3	8.1	3.9
Sahles ſkahbbariba . .	2.2	4.1	7.9	4.1
Beſ ſaſbaribas . . .	2.2	4.0	7.7	4.3
	1930/31. gadâ			
Beſ ſaſbaribas . . .	1.9	5.8	11.9	0.1
Deedſetas auſas . . .	1.9	4.8	8.7	3.3
Burkani	2.0	5.6	11.3	0.7
Runkuli	2.0	5.7	11.2	0.8
Saſmalzinata luzerna.	1.9	4.5	9.4	2.6
Saſmalzinats ſeens. .	1.9	4.8	9.8	2.2

Weenmehr pee mums ſeemas wiſtu ſaſbaribai wiſwairak iſehdina runkulus, bet ſchì, kà redſams, nepawiſam naw ta labakà ſaſbariba. Deedſetàs auſas leeto zaurmehrâ maſ, bet to neehrtibu tahlu pahrſneedſ runkulu neehrtiba un tapehz winàm japeegreeſch leelaka wehriba. Kahpoſteem un burkaneem maſaka noſihme, bet wiſwairak wehribas buhtu japeegreeſch ſkahbbaribai, ta dod loti labus reſultatus. Beſ tam ſkahbbariba iſmakſà ſamehrâ loti lehti. Wiſtam ſkahbbaribu war eetaiſit muzâs, jo iſehdinamee daudſumi ir maſi. Rehkina, ka 1 kub. metris ſkahbbaribas peeteek 150 wiſtam wiſai ſeemai. P. Riſga.

Peenſaimneeziba.

Kà makſats par muhſu eksportſweeſtu.

Iſwelkot ſweeſta kotazijas komiſijas publizejumus „Waldibas Wehſtneſi“ par pirmo puſgadu, t. i. no 1. janwara lihdſ 1. julijam 1933. g. par wiſwairak ſaſtopamo (ap 70%) ſweeſta ſchkiru — Ib (ar 11,1 lihdſ 11,5 punkteem) no eksportfirmam makſatas zaurmehrâ ſekoſchas zenas par kilogramu:

	I puſg. makſatàs zaurm. zenas Ls kg.	Apgroſijums % % 1933. g.	
		Janwarî	Auguſtâ
Latw. Peenſ. Zentr. Saw. .	1.18,3	60,94	57,96
A/S. „Pollock u. Co“	1.17,5	22,43	22,37
T/R A/S. „Peena Eksports“.	1.16,4	4,83	7,31
Latg. Lauks. Zentr. Koop. .	1.15,8	3.62	3,99
Firma „O. L. Möller-Holſt“.	1.16,8	3,02	3,70
A/S. „Semkopis“	1.15,8	2,78	2,65
Z/S. „Konſums“	1.18,7	2,38	2,02

Iſejot no ſchìs Ib ſweeſta ſchkiras zenas, ir eeſpehjams atriſinat ari iſmakſatàs zenas par ſweeſta Ia ſchkiru, ko dabon, peeſkaitot tai 5 ſant. kilogramâ un II ſchkiras ſweeſtam — atwelkot no minetàs Ib ſweeeſta zenas 10 ſant. kg., kahdas ſtarpibas paraſti eeturetas no wiſeem ſweeſta eksporteereem.

Salihdſinot zenas uſkriht tas, ka muhſu leelakee kooperatiwi — Latwijas Peenſaimneezibas Zentralà Saweeniba un Z. S. „Konſums“ ir makſajuſchi augſtakàs ſweeſta zenas, kurpretim priwatee eksporteeri — ſtipri ſemakas zenas. Neſkatotees uſ to, nodotà ſweeſta wairumi priwatfirmam peeauguſchi, bet kooperatiweem ſamaſinajuſchees. Te nu nedrihſt noklauſet to, ka daſchu eksportfirmu agenti wehl weenmehr apbraukà peenotawu waldes un ſapulzes, bet ne, lai ſneegtu teem kahdus derigus padomus, toteeſu ar daſchkahrt ſagroſiteem, nepateeſeem dateem un ſinam werwetu ſawai firmai ſweeſtu. Ir atklahts noſlehpums, ka neſkatotees uſ wiſàm ſtingràm rewiſijam, koppeenotawu eeſpaidigàs perſonas ſanem netikweem zaur mineteem agenteem, bet ari wehl zitâ zelâ kahdu balwu, lai tikai ſinamai firmai nodotu ſweeſtu. Tà ka par welti neweens newar neko dot, tad ir ſkaidrs, uſ ka rehkina ſchee daſchkahrt deeſgan prahwee iſdewumi lai gulſtas — uſ kooperatiwu — ſweeſta raſchotaju. Pateeſcham, buhtu laiks, ka ſabeedribas to atſihtu! —s.

No dſihwes dſihwei.

Auglu krahgitis.

Wehlino ſeemas un pa dalai rudens auglu uſglabaſchanai noderigs praktiſ maſ paſihſtamais auglu krahgitis. Tas ir uſ tſcheträm kahjam atbalſtita koka kaſtite ar ſchkirbainu dibenu (ſk. attehlu). Auglu uſglabajamâ telpâ krauj ar augleem pildìtos krahgiſchus weenu

wirs otra wehlamâ augstumâ, atbalstot wirsejà krahgischa kahjas pret apakschejà krahgischa kahju augschgaleem. Tàlab krahgitim jabuht isturigam, sewischki stingras jataisa krahgischa kahjas.

Auglu krahgitis.

Widejee ismehri un leelums schahds: dsilums 4,5 zm., garums (mehrits pa eekschu) 48 zm., platums (mehrits pa eekschu) 31 zm., kopigais augstums, resp. kahju garums 18 zm., kahju schkehrsgreesums 3×3 zm. Dibendehlischi war buht daschada beesuma, bet ne masak par 1 zm., sahnos pat sem 1 zm.; gala dehlischu beesums 1,5 zm., naglu garums 3,5 zm.

Pagatawojot wispirms sasahgè materialus atteezigos garumos. Tad pee kahju kluzischeem (lihdz ar galu) peesit gala dehlischus (teem jabuht tik plateem, zik kastite dsila, t. i. 4,5 zm) katrâ galâ ar diwàm naglam. Pehz tam peenaglo sahnu dehlischus un tà, lai kahju gali atrastos eekschpusê. Sahnu dehlischeem katrâ galâ sit trihs naglas: weenu gala dehlitî un diwas kahjâ (tad krahgitis isturigaks pret lozischanos).

War gatawot ari tà, ka kahju augschgalus peesit 0,5 zm. semak par kastites malam: tad rodas malas, ais kuràm aiskertees wirsû leekamà krahgischa kahjam, tà pasargajot no nogruhschanas. Tomehr schahds weids prasa akuratu darbu, turklaht masakà kahju isfusteschanàs us ahru auglu pahrluhkoschanas darbâ rada trauzejumus.

Kad krahgischa skelets pagatawots, to apgahsch us mutes un peenaglo jau eepreeksch sasahgetàs dibena lihstinas — dehlischus. Jaraugas, lai to platums nebuhtu leelaks par 4 zm. Platakos dehlischus pirms peesischanas pahrplehsch un atsewischkàs dalas peesit katru par sewi, arween atstahjot spraugu widû. Spraugas naw wehlamas platas, lai asàs schkautnes neeespeestos auglos, un ari ne pahrak schauras, lai netrauzetu bagatigu gaisa peepluhdumu: widejais platums ap 2 zm. (1,5 lihds 2,5 zm.).

Katrâ krahgitî war noweetot lihds 7 kg. auglu leekot diwàm kahrtam.

Ja pehz leetoschanas krahgischi aplipuschi ar puwuscho auglu atleekam waj appelejuschi, tee weegli tihrami, masgajot sodas uhdeni ar suku.

Schahdi krahgischi war pilnigi atweetot auglu plauktus un wineem turklaht, salihdsinot ar pahrweetojameen plaukteem, ir schahdas preekschrozibas:

1) Tee ekonomiski telpu ismantoschanâ: a) naw wajadsigas sewischkas balstu isbuhwes, kalab noweetojami pehz wehleschanàs waj wajadsibas kautkurâ telpâ (par peemehru, platakâs ejâs, preekschnamu kaktos, pagrabu ledus telpâs lihds ledus eeweschanai un tamlihdsigi. b) Tà kà auglus pahrluhkojot krahgischus pahrzel, eespehjams blihws krahwums — atkriht dala eju.

2) Daudspusigas peeleetoschanas eespehjamibas: a) bes auglu usglabaschanas noderigi ari tomatu nogatawinaschanai. b) Kartupeļu wihtinaschanai (gan agrai dsihschanai, gan stahdischanai us lauka). c) Daschadu saknaugu (sihpolu, kiploku) apschahweschanai. d) Leetojami ari mehslu podiņu schahweschanai.

3) Samehrâ lehti, jo pagatawoschanai ismantojami latu un lihstiņu gali, daschadi tirgotawu kastu dehlischi un nomalischi.

Auglu krahgischu paraugi redsami Latwijas Lauksaimneezibas zentralbeedribas „Eesainojumu isstahdê" Rigâ, Basnizas eelâ Nr. 4-a, dsihw. 3 un apskatami darbdeenâs no plkst. 11—13, bet us interesentu wehleschanos ari pahrejâ darba laikâ no 9—15.

H. Kalminsch.

Lauku seeweetei.

Auglu ismantoschana kaltejot.

Wisweenkahrschakais un razionalakais auglu pahrstrahdaschanas weids ir kalteschana, tàpehz auglu raschas ismantoschanai kaltejot peegreeschama iszilus wehriba. Schis auglu pahrstrahdaschanas weids dod eespehju ismantot wisus cewainotos, masak glesnos auglus, neprasa leekus isdewumus un spezialas dahrgas eerihzes.

Kalteti ahboli. Kalteschanai wispeemehrotakee rudens un seemas ahboli: Aports, Autonowka, Bismarks, Sihpolinsch un Rigas peenahbols. Wasaras schkirnes kalteschanai masak noderigas, jo no tàm eeguhstam mas sausà produkta — apm. 6%, kamehr no rudens un seemas apm. 14%. Kalteschanai nolemtos ahbolus ruhpigi ar suku nomasgà, isgreesch serdes un sagreesch ½ zm. beesâs ripinâs. Kaltejamee ahboli naw jamiso: no nemisoteem ahboleem eeguhst wehrtigaku sausu produktu. Patehretaji parasti peeprasa misotus ahbolus, kaut gan tee baribas wehrtibas sinâ daudz maswehrtigaki. Scho apstahkli weikli ismanto ruhpneeki — auglu kaltetaji un no misam pagatawo scheleju

un marmeladi. Ja kalteſchanai domatos ahbolus miſo, tad tee peh̦z nomiſoſchanas lihdſ kalteſchanai eeberami aukſtâ uhdenî, kam peelikts nedaudſ ſahls; zitadi nomiſotee ahboli kluhſt bruhni un neglihti. Muhſu lauku ſehtâs paraſti kaltejamos ahbolus ſaber weenkahrſchi maiſes krahſnî uſ klona, labakâ gadijumâ uſ maiſes zepjamàm paplatem un gaida, kamehr iſſchuhſt. Schahdi kaltetee augli beeſchi iſnahk tumſchi, ruhgti un ſagruſduſchi. Ahbolu uſbehrſchanai wiſpeemehrotakee ir ſeeti, kahdas formas un materiala tee ari nebuhtu, iſnemot dſelſs. Kaltejot mahjas wajadſibam, loti praktiſki ir kluhdſinu ſeeti. Lai eeguhtu wehrtigu ſauſo produktu, jaruhpejas par peemehrotu krahſns temperaturu. Kalteſchanas ſahkumâ wehlamakà temperatura ir 65—70° C. Ja temperatura pahrſneedſ 75° C., tad augli ſahk zept. Wehlak temperatura war nokriſt uſ 50—55° C. Augleem kalſtot, krahſnî rodas mitrums, kas nepeezeeſchami jaiſwada ahrâ. To iſdara loti weenkahrſchi: Krahſns durwtinâs eetaiſa diwus zaurumus — apakſchejo un augſchejo. Pa apakſchejo zaurumu krahſnî pluhſt aukſtais, ſauſais gaiſs, kas ſaſilſtot un peeſahtinotees ar uhdens twaikeem, zelas uſ augſchu un pa augſchejo zaurumu iſpluhſt ahrâ. Lai ahbolus nepahrkaltetu par daudſ, laiku pa laikam tee jaaprauga. Ahboli ir iſkaltuſchi, ja ar nagu ſpeeſchot ripinas leezas un neatdala wairs mitruma. Ja kalteſchana pahrak ceilguſi — ripinas luhſt. Pahrkalteti ahboli daſchas deenas eeweetojami ſauſâs, wehſâs, labi wehdinatâs telpâs, kur tee atlaiſchas. Sauſo produktu ſaber maiſinos waj tihrâs, ſauſâs kaſtitês un uſglabà ſauſâs, labi wehdinamâs telpâs. Ja telpâ gaiſs peeſmazis waj ſmirdigs, tàd ahboli drihſ eeguhſt nelabu peegarſchu un kluhſt maſwehrtigi.

Kalteti bumbeeri. Bumbeerus kaltè ar wiſàm ſerdem, weſelus, nomiſotus. Augļus nomiſo un kahtineem nokaſa miſu, jo ta ſatur garſchas, kas bojà augļu wehrtibu. Leelakos bumbeerus — lai atweeglotu kalteſchanu — ber ſagreeſt 2—4 dalâs. Nomiſotos augļus apwahra zukuruhdenî, nemot uſ 1 litru uhdens 300—500 gr. zukura. Augļus ber wahroſchâ zukuruhdenî un wahra tik ilgi, kamehr ar koka irbuliti weegli war iſdurt zauri. Apwahritos augļus leek uſ ſeeteem un kaltè pee 70 lihdſ 80° C. Kad augli puskaltuſchi, tos iſnem no krahſns, ſaſpeeſch plakanus un kaltè tahlak. Schahdi kalteti bumbeeri loti lihdſigi wihgem un dod 20—25% ſauſà produkta. Weenâ un tanî paſchâ zukuruhdenî war wahrit bumbeerus wairakas reiſes. Nowahrijuma uhdens iſlectojams eewahrijumu pagatawoſchanai.

Kalteti tomati dod loti wehrtigu un iſkaiſtu ſauſo produktu, weenigà neehrtiba, ka tee lehni ſchuhſt. Kalteſchanai derigi pilnigi eenahkuſchees un weſeli augli. Tomatus nomaſgà, noſuſina un ſagreeſch ar aſu naſi gareniſki, atkaribâ no augļu leeluma, 4—8 dalâs. Sagreeſtos gabalinus leek ar miſas puſi uſ ſeeteem waj ari maiſes zepjamàm pannam, tikai pehdejàs jaiſtlahj ar pergamentu waj ari ar tihru, beeſu papiri. Awiſchu papirs naw leetojams. Schahwè tàpat kà ahbolus, ſewiſchku wehribu peegreeſchot intenſiwai mitruma iſwadiſchanai no krahſns. Schahwetos tomatus iſleeto pee ſupam, mehrzem un ari ſaldo ehdeenu pagatawoſchanai. Uſglabà tàpat kà kaltetus ahbolus.

Kalteti dahrſa ſirniſchi. Kalteſchanai eeteizamakàs ſchkirnes ir: Amerikas brihnums, Roſtowas „Non plus ultra un Nonpareil. Kalteſchanai leetojami tikai ſali ſirni, nobreeduſchi — kalteſchanai nederigi. Glihtaka iſſkata dehl iſlobitos ſirniſchus wehlams ſchkirot 3 dalâs: leelos, maſos, widejos. Pirms ſchahweſchanas ſirniſchi apwahrami 2—3 minutes karſtâ uhdeni, lai tos atbrihwotu no ſalàs peegarſchas. Apwahritos ſirniſchus atdſeſè aukſtâ uhdenî, ſaleek ar putu karoti uſ ſeeteem un lauj teem notezetees. Sahkumâ temperatura krahſni nedrihkſt pahrſneegt 35—40° C., jo pee augſtakas temperaturas ſirniſchi peepuhſchas un wairs nekruntojas, bet kalteteem ſirniſcheem ir jabuht kreetui ſakruntojuſchamees. No 100 mahrzinam pahkſchu ſirnu eeguhſt 8—10% ſauſà produkta. Kaltetos ſirniſchus ſeemâ pirms gatawoſchanas nedaudſ nomehrzè wehſâ uhdenî un leeto kà ſwaigus.

Delta.

Biedribu dzîve.

Pienotavu mašinu vaditaju sagatavošanas kursi. Lai samazinatu izdevumus par pienotavu mašinu iekārtas uzturešanu un kurinamo materialu, kā ari lai visu technisko iekārtu varetu uzturet pienācigā stāvoklī, ir nepieciešami, ka pienotavas mašinists labi pārzina viņam uzticeto mašinu un iekārtas darbibu, spēj izvest sīkos remontus un prot katlu pareizi kurinat.

Ar nolūku papildinat pienotavu mašinistu zinašanas, L. L. Centralbiedriba sarīko no 20. novembra līdz 16. decembrim 1933. g. pienotavu mašinu vaditaju sagatavošanas kursus. Kursos pasniegs teoretiski un praktiski sekošas mācibas: 1) Tvaika katli un tvaika mašinas: 2) pienotavu spēka un siltumsaimniecibas iekārtas; 3) iekšdedzes motori; 4) pienotavu darba mašinas; 5) ūdens piegādašana; 6) elektriba; 7) krejošanas punktu iekārta un 8) vispāreja apmācība atslēdznieku un remonta darbos.

Kursos uzņems no piensaimnieku sabiedribām komandetus darbiniekus un ari privatpersonas. Privatpersonām pie iestāšanās jauzrāda aplieciba: a) par 6. kl. pamatskolas beigšanu un b) aplieciba par mazakais 2-gadigu praksi kādā tuvi stāvošā technikas nozarē. No piensaimnieku sabiedribas komandetiem darbiniekiem jauzrāda komandešanas aplieciba. Šai aplieciba vajag but uzrādītam, cik ilgi darbinieks atrodas sabiedribas dienestā un kādus uzdevumus līdz šim izpildijis. Pieteikšanās uz kursiem izdarama rakstiski līdz 15. novembrim š. g. Mācibas maksa, ieskaitot praktiskos darbus, Ls 10.— no personas par visu kursu laiku. —

Latvijas lauku sieviešu centrālbiedriba uzsākusi savas darba gaitas. 21. oktobrī oficiali atklāja Latvijas lauku sieviešu centralbiedribu, kura nodibinajās š. g. janvarī. Lauku sieviešu centralbiedribas dibinašanu izsauca lauksaimnieču kongresi, kuros lauku sievietes atklāti sāka protestet pret pilsētu sieviešu organizaciju uzbāzibu runat ari lauku sievietes vārdā.

Svinibas ievadija Latvijas lauku sieviešu centralbiedribas priekšniece agr. O. Stakle, norādot, ka lauku sieviešu orga-

nizešanās sākuşies 1924. g., kad Latvijā sāka dibinaties mājturibas veicinašanas biedribas. Šādas biedribas uz laukiem atradušas dzīvu atbalstu un tagad gandrīz katrā apgabalā darbojas krietns skaits šādu biedribu. Biedribu mērkis ir pacelt lauksaimniecisko labklājibu un reizē veidot un kopt mūsu lauksaimniecibas kulturu. Tie ir svarigi uzdevumi, kurus mājturibas veicinašanas biedribas godam aizstāvējušas. Šīs mājturibas veicinašanas biedribas sākusi apvienot Latvijas lauku sieviešu centralbiedriba, norādot, kā vislabak sasniegt spraustos mērķus. Patreiz jaundibinatā centralbiedriba jau apvieno 18 mājturibas veicinašanas biedribas ar vairak kā 100 biedrenēm. Bez tam centralbiedribā par biedriem ir ari fiziskas personas. Centralbiedriba palīdzēs mājturibas veicinašanas biedribām daudzpusigaki izvērtet lauksaimniecibas ražojumus. Bez tam ta visiem spēkiem atbalstīs sieviešu centienus visos virzienos. Ari ļoti svarigajiem jaunatnes audzinašanas jautajumiem centralbiedriba veltīs savu uzmanibu. Līdz šim spējigakās personas atstāja laukus un aizgāja uz pilsētu. Tagad tam jākļūst otradi. Spējigakām personām jāpaliek uz laukiem un jāatrod tur nodarbošanas. Ja lauku sieviete sapratīs šos cēlos mērķus un uzdevumus un sniegs savu atbalstu un interesi jaundibinatai centralbiedribai, tad panākumi būs droši.

No L. L. Centralbiedribas sveicinaja tās priekšsēdetajs agr. J. Blumbergs, kurš novēlēja izkopt latvju nacionalo kulturu. Sekoja daudzi mutiski un rakstiski apsveikumi.

Pec muzikalās daļas jaunā centralbiedriba bija sarīkojuši kopigas vakariņas, kurās viesus pacināja ar lauku ēdieniem. jumā. Ari tagad mazpulku dalibniekiem vēlams sarīkot dažada veida sacensibas, kā strikju višanā, mezglu siešanā un t. t. L. L. Centralbiedriba labprāt pabalsta dažada veida sacikstes, izsniedzot vērtigas godalgas.

Mazpulkus, kas šogad audzējuši ārstniecibas vai garšas augus, lūdz nekavejoties paziņot, cik kilogramu no katra auga bus pārdodami, lai L. L. Centralbiedribas mazpulku nodaļa varetu noorganizet koppārdošanu. —

Desmit ciņu gadi. 1. oktobrī pagāja 10 gadi kopš Kaucmindes mājturibas seminara nodibinašanas. Reti vel kādai mācibas iestādei Latvijā ir nācies ar saviem spēkiem izkarot sev tiesibas uz pastāvešanu tik grūtos apstakļos, kā taisni min. macibas iestādei. Saeima divus gadus no vietas noraidija seminaram katru pabalstu, gan moralisku, gan materialu un nedeva sakumā nekādas izredzes uz pastāvešanu. Taču ar neatlaidigu darbu seminars izcīnija sev tiesibas un tagad skaitas par vienu no musu nacionalakām macibas iestādēm.

Šajos 10 gados seminaru ir beigušas 252 audzeknes, no kurām kā skolotajas strādā 75, kā mājturibas instruktores 56, kā saimniecibas vaditajas slimnicās u. c. 10 un pārejās strādā savu vecaku un savās saimniecibās. Pirmajos 5 seminara pastāvešanas gados seminara absolventes atrada nodarbošanos skolās, galvenā kārtā zemkopibas ministrijas skolās. Ar mājturibas ārpusskolas izglītibas izveidošanos un mājturibas pārraudzibes attīstibu, seminara absolventes ar katru gadu vairak

Kaucmindes mājturibas seminara 10 gadu darbibas atcerē. Seminara direktrise agr. O Stakle. (1), L. L. Centralbiedribas godaļpriekšnieks agr. V. Škubiņš (2), sekretars Ad. Zandmanis (3).

Vaislas staciju kuiļu turetajiem. L. L. Centralbiedribas cūkkopibas nodaļa atgādina iesūtit ziņu listes par staciju darbibu. Saskaņā ar noteikumiem, ziņu listes par notecejušo pusgadu iesūtamas līdz 20. oktobrim.

Sacikstes mazpulkos. Vasaras laikā daži mazpulki sarīkoja sacīkstes sakņaugu kaplešanā, cukurbiešu retinašanā u. c. darbu nozarēs, sacenšoties darbu veiklibā un labakā izpildi- top ievilktas šajā darbā. Mājturības instruktoru svētigo darbu plašakās lauksaimnieču aprindas vareja vērot visās šo vasaru sarīkotās kā apgabala, tā ari rajonu izstādes. Neskatoties uz to, ka Kaucmindes mājturibas seminaru ikgadus beidz caurmērā 30 audzeknes, mājturibas darbinieču pārprodukcija nav novērojama. Seminara mērkis visus šos gadus ir bijis audzinat un apmacit praktiskai dzīvei un darbam sagatavotas

darbinieces. Ka izvēletais mācibu virziens ir bijis pareizs un rod atbalstu un simpatijas jaunatnes aprindās, liecina kuplais audzekņu piepludums seminarā.

14. oktobrī seminars sarīkoja 10 gadu darbības atceri, uz kuru bij aicinatas visas šajos 10 gados seminaru beigušās audzeknes. —

Mācibas pienotavu vaditaju atkārtošanas kursi. Sakarā ar piensaimniecibas praktikantu mācibas laika pagarinašanu, Savieniba „Latvijas Lauksaimniecibas Centralbiedriba", saziņā ar Valsts eksportsviesta kontroli, sarīko šinī gadā no 20. novembra līdz 1. decembrim mācibas pienotavu vaditaju atkārtošanas kursus. Kursu mērķis — sagatavot sekmigai piensaimniecibas praktikantu apmācišanai kā jau darbā esošos mācibas pienotavu vaditajus, tā ari citu pienotavu vaditajus un to palīgus, kas turpmak vēlas ieņemt mācibas pienotavu vaditaja vietu. Kursu dalibas nauda — Ls 15.—. Uzņemšanas noteikumi: Personām, kas vēlās kursus apmeklet, jaiesūta pieteikšanās raksts Sav. „Latvijas Lauksaimniecibas Centralbiedribas" kopdarbibas nodaļai Rigā, Baznicas ielā 4-a, pieliekot klāt dokumentus par pienotavas vaditaja vai pienotavas palīga tiesibu iegūšanu un jaiemaksā pasta tekošā rēķinā № 10619 uz L. L. Centralbiedribas kopdarbibas nodaļas konta kursu nauda Ls 15.—. Varbūteju pārpratumu novēršanai atgādinam, ka kursos jaierodas tikai tām personām, kas saņems no Kopdarbibas nodaļas paziņojumu, ka viņas kursos uzņemtas. Personām, kas kaut kādu iemeslu dēļ kursos netiks uzņemtas, iemaksāto kursu naudu izsniegs atpakaļ. Kursu mācibu programa: 1) Piensaimniecibas praktikantu audzinašana; 2) Piensaimniecibas praktikantu apmācišana; 3) Latviešu valoda; 4) Piena pieņemšana, analizes un labuma noteikšana; 5) Krējuma raudzešana, sviesta kulšana, apstrādašana, iepakošana; 6) Apkurinašana un vēdinašana; 7) Tvaika katli un spēka mašinas; 8) Pienotavu mašinu apkalpošana; 9) Krējošanas punkti; 10) Piensaimnieku sabiedribu grāmatvediba; 11) Piensaimnieku sabiedribas kā kooperativi uzņēmumi. Kursu sākums pirmdien, 20. novembrī pulkstens 10-os no rīta.

Arklu demonstrešana un araju sacīkstes Ludzā. I. Ludzas laukkopibas pārraudzibas biedriba, kopā ar Priekuļu mašinu izmēģinašanas staciju, bija sarīkojusi 8. oktobrī Zvirgzdienas „Jurcos" dažada tipa arklu demonstrešanu ar sekojošām araju sacīkstēm. Demonstreti tika arkli ar visām vērstuves pamatformām, pie kam nedalitu lauksaimnieku piekrišanu ieguva kulturarkli ar priekšlobitajiem, kuri Ludzas apkārtnē gandrīz pilnigi nepazīstami. Demonstrešanu vadija Priekuļu mašinu izmēģ. stakijas techn. P. Strazdiņš, bet aizrādijumus par pareizu zemes strādašanu sniedza Latgales lauks. biedribu savienības tech. A. Leitans. Demonstrešanā piedalijās pāri par 100 lauksaimnieku. Turpat notiekošā araju sacīkstē no 5 dalibniekiem pirmo godalgu Ls 10.— iegūva M. Miza no Mērdzenes pag. Banderovu mājām.

Liellopu kaušanas kursi. Vairakas piensaimnieku sabiedribas un citas lauku organizacijas ir noorganizejušas liellopu kaušanu, lai, no vienas puses, raditu uz vietas tirgu liellopiem un, no otras puses — apgādajot vietejos iedzīvotajus ar svaigu liellopu gaļu, uzlabotu viņu baribu un samazinatu dažu pārtikas preču, piemēram siļķu, ievešanu no ārienes. Sakarā ar to, Latvijas Lauksaimniecibas Centralbiedriba nolēmusi sarīkot liellopu kaušanas kursus.

Kursu mērķis — apmācit vietejos darbiniekus techniski pareizi izvest liellopu kaušanu un gaļas izstrādašanu, kā ari saimnieciski pareizi noorganizet gaļas izvērtešanu.

Kursus apmeklet ieteicams piensaimnieku sabiedribu, lauksaimniecibas biedribu un citu organizaciju darbiniekiem, pārvaldes locekļiem un ari biedriem. No katras organizacijas vēlami triju kategoriju dalibnieki: a) pārvaldes locekļi un atbildigie vaditaji, kam tuvak jaiepazīstas ar liellopu kaušanas noorganizešanu un gaļas izvērtešanu; b) personas, kas tieši izvedīs liellopu kaušanu un gaļas sadalīšanu uz vietām; c) personas, kas nodarbosies ar iekšejo organu tīrišanu un izmantošanu, gaļas konservešanu un gaļas ēdienu pagatavošanu.

Kursu ilgums 3 dienas, bet, ja aprobežotos tikai ar liellopu kaušanu un gaļas sadalīšanu, bez mājturibas priekšmetiem, tad nepilnas 2 dienas — no pēcpusdienas līdz nākamās dienas pusdienai.

Biedribu — kursu rīkotaju pienākumi ir šādi: 1) apgādat 1—2 liellopus nokaušanai, pie kam iepriekš jau būtu jaatklāj pierakstišanās uz gaļu, lai vēlak neceltos grūtibas gaļas pārdošanā. Norēķinašanās ar lopu nodevejiem un gaļas noņēmejiem jaizdara kursu rīkotajai, tāpat, kā viņa to darīs turpmak, pieņemot liellopus nokaušanai pēc kursiem. 2) Savest 5—10 liellopus dažada vecuma un labuma, lai varetu kursu apmekletajiem iemācit liellopu iepriekšeju novērtešanu. Pēc tam, protams, lopus aizvedīs atkal atpakaļ. 3) Rūpeties par lektoru atvešanu no stacijas un aizvešanu atpakaļ un dot viņiem naktsmājas un uzturu (2—3 personām). 4) Rūpeties, lai kursu apmekletajiem būtu iespējams kaut kur tuvumā pārgulet nakti. 5) Jarūpejas par telpām un traukiem kursu mājturibas daļas izvešanai.

No kursu apmekletajiem paredz ņemt 3—5 lati kursu naudas.

Zvejas sabiedriba „Ceriba" darbojas Rigas jūrmalā, sākot ar 1931. g. 20. oktobri. Viņa izveidojusies no kādas agrak pastāvejušās zvejas draudzes. Daļa vietejo zvejnieku pamazām nākuši pie atziņas, ka jaapvienojas uz kooperativiem pamatiem dibinatā sabiedribā, jo pie bijušās kārtibas lielako peļņas tiesu iegūst zvejas vaditaji, tā saucamie stūrmaņi. Lielakā zvejnieku daļa, galvenā kārtā šo stūrmaņu iespaidota, skatijusies skeptiski uz kooperativa dibināšanu un gaidamiem panākumiem. Tas tomēr nav atbaidijis iniciatorus ķerties pie darba un nodibināt sabiedribu. Tek. gadā sabiedriba apvieno 16 biedrus-zvejniekus. Viņas darbiba līdz šim izpaudusies nozvejoto zivju — reņģu koppārdošanā un zvejniecibas rīku un piederumu apgādašanā biedriem. Zvejas darbus izved kopigi visi sabiedribas biedri J. Dubelta — s-bas valdes priekšsēdetaja — vadībā. No darbam nepieciešamā inventara un rīkiem s-bai pieder laivas, vadi, griežamās mucas, ragavas un sīkakie darba rīki, bet tīkli pieder atsevišķiem biedriem. Par pārdotām zivīm ieņemto naudu, atskaitot 1% par labu zvejas darbu vaditajam un pārdevejam, sadala 17 līdzigās daļās, pie kam 16 daļas saņem biedri un 1 daļu kooperativs tek. izdevumu segšanai. 1932. g. s-ba pārdevusi zivis par Ls 4.730,38 un apgādajusi un izsniegusi biedriem zvejniecibas rīkus un piederumus par Ls 587,35. Tek. gadā līdzigs apgrozijums sasniegts jau līdz septembra mēnesim.

Bez tam s-bai piešķirts Dubultos neliels zemes gabals, uz kura s-ba cels zivju žāvetavu. Vajadzigie priekšdarbi jau veikti un būvdarbu izvešanai saņemts valsts pabalsts Ls 4.000,—. R. Gr.

Visu uzmanibu pašu zemē ražotām šķiedrām! Latvijas Lauksaimniecibas Centralbiedriba pašu zemē ražoto šķiedru pielietošanas veicināšanai iesniegusi zemkopibas ministrim memorandu, kurā starp citu norāda:

Mūsu linkopibas specialisti, kas nesen atpakaļ apmekleja Viļņas linkopibas izstādi, pārveduši no turienes ziņas, ka Polija spraudusi sev par mērķi apgērbt savus iedzīvotajus no pašu zemē ražotām izejvielām. Ari Latvijas importejamo preču sarakstā tekstilijas — jēlvielas, pusfabrikati un fabrikati, to starpā augu šķiedras pēc savas vērtibas ieņem pašu pirmo vietu, aizdodot prom par tām visvairak ārzemju valutas. Ir laiks padomat par šī importa postoņa sašaurināšanu līdz pat tā pilnigai izslēgšanai, pārejot uz no vietejām izejvielām ražoto tekstilpreču un izstrādajumu patēriņu. Šai virzienā jau agrak pie

...iecības ...stiprinātu ...as importu. ...augu šķiedru ...Latvijā ražoja- ...nēm var atvie- ...lu un citas.

...rzienos: 1) Japie- ...kulturas pastipri- ...u ar tekošo budžeta ...iestāžu vajadzību ap- ...jumiem no pašu zemē ražotā ... šķiedrām; 3) Lauku vajadzību segšanai ar linu audumiem propagandējamā un attīstama mājrūpnieciba; 4) Pastiprinams linu un puslinu audumu patēriņš pilsētās, kas panākams noteicot linu dziju piemalumu ievedamai kokvilnai, nodarbinot pilnos apmēros visas esošās linu vērptuves; 5) Izbeidzami drīzakā laikā pilnigi manilles, sizāla un džutas un to izstrādājumu ievedumi, kas atvietojami ar linu un kaņepu izstrādājumiem.

Šo jautajumu tuvakai noskaidrošanai sasaucamas kompetentas apspriedes, kas izstrādatu konkretus priekšlikumus ierosinatos jautajumos.

...Swarigakais pašchu ...semê.

...nâ, kurus walbiba bij iśde- ...ufi komisijam, tà kà lihdś ...spehkâ. Ar ścheem grośiju- ...śchanas organisazijas un lauku ...ki no darba laika likuma noteiś-

...aukśaimneezibas komisijâ likumu ...enemts, ka fonda wajadśibam ikga- ...mi 3 milj. latu. Preekśchlikumus ... ar atwilkumeem no zukurbee- ...emaksam, komisijas wairakums norai- ...eekśchlikumu meliorazijas fondam par ... no maises labibas iśmak- ...rśehê to nenoraidis, tâ maises labi- ...kts jauns nodoklis, kas wehl wairak ...atâs zenas.

...netâ iśdoto likumu par pilśehtu darbineeku ...chanu (śamaśinaśchanu) walśts darbineeku algam ...śi. Ar ścho likumu Rigas pilśehtas nodoklu ...tu eetaupits 2,78 milj. latu.

...u pahrstrahdaśchana wiśas fabrikâs jau eet ...ejais zukura śaturs beetês śchogad ap 18 %, bet ... — ap 15 proz. Fabrikas jau śanehmuśchas ...no śchi gada raśchas, pee kam ta iśrahdijuśees ..., kà pawaśari domaja. Daudś maśak zukurbeeśchu ...le, tà kà Kruśtpils fabrikas apgahdaśchanai ar ...pteezibas pahrwaldei nahzees wehl nośihmet ...Semgalê...

...wehl 2 zukurfabrikas un pee tam weenâ laikâ, ...stru kabinets. Fabrikas zelś Walmeerâ un Re- ...ojetetas nedaudś maśakas, kà Jelgawâ, Leepajâ ...Eeś ...pehjams, ka śinamas śumas fabriku buhwes ...u iśnems nahkamà gada budśchetâ.

...neezibas weizinaśchanai Latgalê walśts iśneegs ...lśtu, kuŗus warês iśleetot peenśaimneezibas in- ...ppeenotawu wabitaju algośchanai. Semkopibas ...alśtu iśneegśchanu publizejuśi śewiśchku instruk- ...ka peenśaimneezibas weizinaśchanai Latgale ... kuŗus pahrśin instruktori, pehdejo paśtahwigo ...darba peenahkumus noteiz Latgales lauk- ...ibu śaweeniba. Walśts pabalśtus iśneedś ...ee iśleetojami peenśaimneezibas nośares wa- ...t koppeenotawu wabitaju algośchanai, kop- ...o darbineeku śagatawośchanai un mah- ...eegahdei. Pabalśtus iśneedś eksport- ...egiśtreto koppeenotawu wabitaju algo- ...ls mehneśi, pee kam peenśaimneeku śabee- ...ns gadâ pa wiśu darbibas laiku un neatkarigi ...na daudśuma, bet otrâ un turpmakos dar- ...embra, śezembra, janwara, februara un ...kooppeenotawas wabitajs naw atlaiśts un pahrstrahdatà peena daudśums śchajos **mehneśchos** naw maśaks par 500 kg. mehneśi; par aprili, maiju, juniju, juliju, śeptembri un oktobri pabalśtu war iśmaksat tikai tad, ja śchajos **mehneśchos** pahrstrahdatà peena daudśums nenośihd śem 15.000 kg. mehneśi. Ja peenśaimneeku śabeedribas śawâ starpâ wed negodigu konkurenzi, wainigàm śabeedribam pabalśti atraujami.

Atlaut ahrśemju laukstrahdneekeem palikt Latwijâ ari pehz 1. nowembra, nolehmis ministru kabinets 17. oktobra śehdê. Tuwakus noteikumus iśdos eekśchleetu ministrija.

Śekot, lai lauku buhwneezibâ eewehrotu waldibas noteikumus, uśdewuśi eekśchleetu ministrija tiklab aprinku waldem, kà aprinku preekśchneekeem. Rihkojumâ aprinku waldem teikts, ka eekśchleetu ministrija nowehrojuśi, ka pagaśtu waldes nepeegreeśch wajadśigo wehribu buhwneezibai uś laukeem un atlauj buhwetees weenśehtu śaimneezibâs preteji „Wald. Wehśtneścha" 1926. g. 168. numurâ iśśludinateem noteikumeem. Tapat pagaśtu waldes nepeeteekośchi iśpilda śaistośchos noteikumus techniśkai uśraudśibai par buhwneezibu śchais śaimneezibâs („Wald. Wehśtn." 1927. g. 175. numurâ), kam śawukahrt aprinka waldes parahk maś śeko.

Rihkojumâ aprinku preekśchneekeem aiśrahdits, ka lauku mahju ihpaśchneeki beeśchi buhwejas, neeewehrojot atśtatumus starp atśewiśchkàm ehkam, kahdi paredśeti śaistośchos pagaśta noteikumos lauka buhwneezibâ weenśehtu śaimneezibam („Wald. Wehśtn." № 168, 1926. gads). Ministrija uśdod aprinku preekśchneekeem dot wajadśigos norahdijumus wezakeem kahrtibneekeem śekot noteikumu iśpildiśchanai un peelaiśt ehku zelśchanu tikai uś pagaśta waldes apśtiprinata noweetnes plana pamata. Par ehku zelśchanu beś śchahda plana wainigee śauzami pee atbildibas. Lai nebuhtu japeedśihwo **nepatiśchanas**, tamdehl laukśaimneekeem eeteizams pirms kahdas ehkas buhwes uśśahkśchanas pagaśta waldê eepaśihtees ar buhwneezibas noteikumeem un dabut rakśtiśku peekriśchanu ehkas noweetnei.

Śweeśta peemaksas par junija mehneśi iśśneegtas. Daśchas peenśaimneeku śabeedribas wehl naw eeśuhtijuśchas norehkinus par 1932. g. oktobra un nowembra mehneścheem. Tàm pagaidam peemaksas neiśśneedś. Par julija mehneśi peemaksas iśśneegs nowembrî.

Augoścha meścha zenas śchogad eewehrojami uślabojuśchàs un pirmajâs iśśolês (lihdś 14. oktobrim) augośchs meśchs pahrdots zaurmehrâ par 2,59 ls kubikmetrâ. Pag. gadâ pahrdotà meścha zaurmehra zena bij tikai 1,48 ls kubikmetrâ. Śchogad iśśolês paredśets pahrdot 2,5 milj. kubikmetrus augoścha meścha un apm. 1,7 milj. kubikmetrus iśtrahdàs śaimneeziśkâ kahrtâ.

Uś 1. śeptembri śemes bankâ nenokahrtoto terminmaksu bij 7.415.808 ls, no kureem, śaskanâ ar rihkojumu par termina maksu un deldejuma atlikśchanu, naw jamaksà apmehram puśe.

Olu raścha Latwijâ jau tà paleelinajuśees, ka śchogad waretu atliziņâtiśportam 4 milj. olu; ja ween nebuhtu śchogad

importa eerobeschojumu ahrsemês un zenas buhtu daud[illegible] labakas. Lihdſ oktobrim eksportetas 1.760.000 olas.

Mahjlopu skaits pehz schîs wasaras skaitischanas dateem maſ ko groſijees. Sirgu saskaitits 370.200 (par 1,15 % wairak, kà 1932. g.), gowslopu — 1.155.800 par 0,23 % wairak), zuhku — 585.909 (p[illegible] proz. wairak[illegible] wehl naw isp[illegible] skaits par apm[illegible] 784.300 galwam peh[illegible]

Jautajumi un atbildes

Jautajums Nr. 58. Preekſch kara rakts nowadgrahwis eet pa manu un kaimina plawu. Tagad nowadgrahwis galigi aiſſehrejis un aiſaudſis, tà kà plawa mirkſt uhdeni un ſahk pahrpurwotees. Kritums ir kaimina plawas lejas galâ, bet pee manas robeſchas kaimina dalâ paaugſtinajums, zaur kuru eet minetais grahwis, kambehl newaru grahwi ſawâ dalâ atjaunot, jo naw krituma. Kà lai peeſpeeſchu kaiminu atjaunot nowadgrahwi? Par kaiminu ſemes ihpaſchneekeem ſkaitas mantineeki — waj tas neapgruhtina leetu? Meliorazijas ſabeedribu newaru nodibinat, jo naw wairak peekriteju. Abonents Nabê.

Atbilde. Jums jaſaizina kulturtechnikis (no Semes kulturas biroja, Rigâ, Baſnizas eelâ Nr. 4-a), kas par ſamehrâ neleelu atalgojumu iſſwehrs Juhſu ar kaiminu kopejo nowadgrahwi, ſaſtahdis wina atjaunoſchanas makſas aprehkinus un makſas ſadalijumu ſtarp Jums un kaiminu proporzionali tam labumam, kahdu katrs no grahwja eeguhſt. Ja kaiminſch nepeekritis labprahtigi ſawu dalu ſegt, tad Jums jaeeſneedſ luhgumrakſts aprinka meliorazijas komiſijai (aprinka waldes preekſchſehdetajam), peeleekot kulturtechnika aprehkinus un jaluhdſ komiſija peeſpeeſt kaiminu nemt dalibu kopigâ nowadgrahwja rakſchanâ. Tas apſtahklis, ka par kaimina ſemes ihpaſchneekeem ſkaitas mantineeki, leetu negroja; warbuht, ka druſku apgruhtinaſees peeſpreeſtàs naudas peedſihſchana. Inſch. P. Stakle.

Jautajums Nr. 59. Kà jarihkojas reſp. jaſagatawo peens, lai nowests peenotawâ, tas iſturetu reduktaſes 1. ſchkiras prowi? Kà janonem un jaſagatawo peens reduktaſei peenotawas waditajam? Peem. waditajs nonem peenu bundſchinâs, to uſglabà turpat peenotawâ neſegtu, ne ari aukſtâ uhdenî, kamehr wiſi peena nodeweji aiſbraukuſchi un tad tikai iſwed reduktaſi, t. i. peeleek metilenſilumu un t. t. Waj tas pareiſi? Atgadas, ka peena wedejam jagaida peenemſchanas rinda daſchreiſ ſtundam, un

tahdâ gadijumâ reduktа[illegible] ja peenu reduktaſei none[illegible] wainojams — peena wed[illegible] peens reduktaſei nemts 4 re[illegible] 5½ ſtundas, bet zeturtâ rei[illegible] ſchàm zeturtàs reiſes 5 min. [illegible] reiſê peens ſtahwejis peenota[illegible] tad teeſchàm 5 minuſchu iſtr[illegible] ſchkirâ? Wiſpahrigi peena re[illegible] neſkaidra un rada aſas domſta[illegible]

Atbilde. Noteikumos, kurus [illegible] niſtrs ſch. g. 10. februarî un kas p[illegible] 1933. g. Nr. 35 un „Latwijas Lau[illegible] kà ſchkirojams koppeenotawàs peenen[illegible] reduktaſes prowei nemto peena pa[illegible] beigſchanai (peena peenemſchanas be[illegible] ſawâ jautajumâ, tad tahda koppeno[illegible] ſihſtama par **nepareiſu**.

Ja peena nodewejeem jagaida rit[illegible] peena peenemſchanu, tad tur walde u[illegible] naw noorganiſejuſchi kahrtigu peenu[illegible] peena nodeweji neeewehro diſziplinu, [illegible] teiktâ laikâ, bet kà pagadas.

Peena labuma noteikſchana noteek ne tikai bet ari garſchas, ſmarſchas un tihribas. Juhſu truhkſt tikai daſchas minutes no atkrahſoſchanàs atſihts par pirmàs ſchkiras, neiſtur kritikas, jo wajaga buht un atkahpſchanàs no noteikumos mam naw peelaiſchama.

Saturs.

Laukſaimneeziba.

1. **Indusſtrialà ſabeedriba un ſemneeziba.**

Kas noteek ahrſemês.

Alfa.

Semkopiba.

2. **Pee augu mainas jautajuma.** Agr. W. Groſgalws.
3. **Waj ahbolina laukeem deriga katra ſehkla?** Agr. P. Jubaſs.

Laukkopja atſihmes.

Jota.

Augu aiſſardſiba.

4. **Waj ſuperfoſſats un baltkalkis noder ſehklas kodinaſchanai?** Agr. Herta Eglite.
5. **Neihſtà apiņu miltraſa.** J. Sm.
6. **Barastiaree plehwſpahrni kà kukainu ſlimibu pahrneſeji.** E. Dſols.

Dahrſkopiba.

7. **Zekojoſchàs drauweezibas jautajumâ.** Inſtr. E. Ahbolinſch.
8. **Straſdi kà augu dahrſeem un ſewiſchki kirſchu kokeem laitigi putni.** J. K.
9. **Salatu beetes.**
10. **Nowehrojumi ar augu koku karbolin[illegible] aprinka dahrſos.** J. Pogulis.

Biſchkopiba.

11. **Par biſchu ſeemoſchanu.** Pawils Janſ[illegible]

Lopkopiba.

12. **Muhſu lopkopju ſaſneegumi 1932./33.** [illegible]
13. **Atkal weens ſolis tahlak lopkopibas [illegible]**

Putnkopiba.

14. **Salbariba wiſtam ſeemâ.** P. Rîga.

Peenſaimneeziba.

15. **Kà makſats par muhſu eksportſweeſt[illegible]**

No dſihwes dſihwe[illegible]

16. **Augu krahgitis.** H. Kalninſch. Ar[illegible]

Lauku ſeeweetei.

17. **Augu iſmantoſchana kaltejot.** Delt[illegible]

Beedribu dſihwe.

Swarigakais paſchu ſem[illegible]

Jautajumi un atbilde[illegible]

Iſdeweja: **Latwijas Lauſſaimneezibas Zentralbeedriba. Atbildigee redaktori: agr. J. Blumbergs un [illegible]**

Drukats Latwijas Lauſſaimne[illegible] Zentralbeedribas drukatawâ, Rigâ, Baſnizas eelâ Nr.[illegible]

Latvijas Lauksaimnieks.

Nr. 21. 27. gads. 1. novembrî 1933.

Dſihwas barotas zuhkas
un labi turetus jehrus un aitas
peenems eksportam ſchahdâs ſtazijâs un deenâs:
Turpat peenems komiſijâ labi turetus leellopus.

Aiſputê — 2., 9., 16., 23., 30. nowembrî.
Aknistê — 14., 28. nowembrî.
Alſungâ — 2., 9., 16., 23., 30. nowembrî.
Auzê — 2., 16., 30. nowembrî.
Balwos — 1., 15., 29. nowembrî.
Bahrtâ — 8., 22. nowembrî.
Bauskâ — 6., 20. nowembrî.
Behnê — 10., 24. nowembrî.
Behrſpili — 3., 17. nowembrî, 1. dezembrî.
Bikſtos — 4., 11., 25. nowembrî, 2. dezembrî.
Blihdenê — 4. nowembrî 2. dezembrî.
Daudſewâ — 7., 21. nowembrî.
Daugawpilî — 1., 15., 29. nowembrî.
Dobelê — 11., 25. nowembrî.
Dundagâ — 13., 27. nowembrî.
Durbê — 3., 10., 17., 24. nowembrî, 1. dezembrî.
Eglainê — 2., 16., 30. nowembrî.
Eeidanos — 7., 14., 21., 28. nowembrî.
Ilmajâ — 3., 17. nowembrî, 1. dezembrî.
Indrâ — 4. nowembrî, 2. dezembrî.
Jahnukrogâ — 7., 21. nowembrî.
Jumprawâ — 13., 27. nowembrî.
Kalwenê — 10., 24. nowembrî.
Kandawâ — 9., 23. nowembrî.
Kahrſawâ — 14., 28. nowembrî.
Kokneſê — 6., 20. nowembrî.
Kraſlawâ — 3., 17. nowembrî, 1. dezembrî.
Kreplinos — 14., 28. nowembrî.
Krimunâs — 3., 17. nowembrî, 1. dezembrî.
Kruſtpili — 8., 22. nowembrî.
Kuldigâ — 9., 23. nowembrî.
Leelwahrdê — 9., 23. nowembrî.
Leepajâ — 1., 8., 15., 22., 29. nowembrî.
Ligatnê — 7., 21. nowembrî.
Litenê — 4. nowembrî, 2. dezembrî.
Liwanos — 3., 10., 17., 24. nowembrî, 1. dez.
Ludſâ — 11., 25. nowembrî.
Maltâ — 2., 16., 30. nowembrî.
Meitenê — 8., 22. nowembrî.
Meſchwidos — 8., 22. nowembrî.
Neretâ — 1., 8., 15., 22., 29. nowembrî.
Nizgalê — 3., 17. nowembrî, 1. dezembrî.
Plawinâs — 13., 27. nowembrî.
Preekulê — 6., 13., 20., 27. nowembrî.
Rengê — 3., 10., 17., 24., nowembrî, 1. dez.
Rehſeknê I. — 9., 23. nowembrî.
Ruzawâ — 11., 25. nowembrî.
Rugajos — 2., 16., 30. nowembrî.
Ruſchonos — 1., 15., 29. nowembrî.
Sakâ — 10., 24. nowembrî.
Saldû — 7., 14., 21., 28. nowembrî.
Sehlpili — 10., 24. nowembrî.
Sigulda — 8., 22. nowembrî.
Silinos — 9., 23. nowembrî.
Strihweros — 11., 25. nowembrî.
Strundâ — 1., 8., 15., 22., 29. nowembrî.
Spahrê — 8., 22. nowembrî.
Stendê — 10., 24. nowembrî.
Stirneenê — 8., 22. nowembrî.
Talſos — 2., 16., 30. nowembrî.
Tukumâ — 10., 24. nowembrî.
Ugahlê — 7., 21. nowembrî.
Waldemarpilî — 1., 15., 29. nowembrî.
Wainodê — 7., 14., 21., 28. nowembrî.
Wentspilî — 6., 20. nowembrî.
Weeſtê — 2., 9., 16., 23., 30. nowembrî.
Wilanos — 7., 21. nowembrî.
Wiſchkos — 14., 28. nowembrî.
Silupê — 10., 24. nowembrî.

Nizgalê, Rengê, Sehlpili, Stendê, Litenê un **Balwos** zuhkas peenem no plkſt. 6—8 rihtâ, wiſâs zitâs ſtazijâs no plkſt. 8—12.

Peſz 1932. g. 28. junijâ „Wald. Wehſtn." iſſludinatâ lîkuma, **waldiba garantê par eksportkautuwei nodotâm, bekonam derigâm zuhkam Ls 0,75—0,85 dſihwſwara kilogramâ. Zentr. Saw. „Konſums" wiſâs peenemſchanas weetâs iſmakſâ tuhlin katrreiſejo weetejâ tirgus zenu,** bet ſtarpibu ſtarp ſcho un waldibas garanteto zenu, iſſuhta Semkopibas ministrija teeſchi zuhku nodewejeem. Leellopu galu Saweeniba nodod ari Galwenai intendanturai par Ls 0,34 kilogramâ iſkautâ ſwarâ. **Wiſa galas tirdſneeziba noteek ſaſkanâ ar galas tirgus reguleſchanas komiſijas norahdijumeem.**

Zentralâ Saweeniba „Konſums", Rigâ, Dſirnawu ielâ Nr. 68.

Galas eksporta nodaļa, tahlrunis 27766.

IMPERIAL MYCOLOGICAL INSTITUTE 10 DEC. 1933

Intendantūras dzirnavas un maizes ceptuve

Rīgā, Oskara ielā № 9, otrdien, 7. novembrī 1933. g. plkst. 10 no rīta

pārdos atklātā izsolē vairāksolītājiem:

1) Kviešu klijas, rupjās un smalkās, 2) miežu miltus, 3) lopu miltus I. un II. lab., 4) miežu sēnalas, 5) izsijas un saslaukas — kopsvarā apm. 32.000 kgr.

Apskatīšana izsoles dienā no plkst. 9.
Atkritumi uz solīšanu tiks likti partijās no 500—1000 kgr.
Nosolītājiem jāiemaksā 15% drošības nauda no pirkuma vērtības.
Izjemšanas laiks līdz 17. novembrim, darbdienās no pulkst. 9 līdz 15 un sestdienās līdz pulkst. 13.

Spēkbarību —

Sojas smalkumus
Linsēklu raušus un smalkumus
Kokos raušus
Klijas, kviešu un rudzu

Baribas miltus
Gaļas un zivju miltus
Baribas kaļķus
Gliemežu vāciņus u. t. t.

piedāvā no krājuma vairumā un mazumā

Voldemars Majors

Rīgā, Vaļņu ielā 2, tāļr. 22406, 31420
bij. A.-S. „Zemkopis" pārd. nod.

Lauksaimniecības Tautas Augstskolā

mācības iesāksies 1. nov. š. g. pulkst. 6 vakarā. Pieteikšanās Ārpusskolas izglītības nodaļā Rīgā, Baznīces ielā № 4-a, dz. 6, tāļr. 26317.

Latv. Lauks. Centrālbiedrība.

Augļu kokus, ogulājus, košuma augus u. c.

piedāvā

Priekuļu lauksaimniecības vidusskolas kokaudzētava

Tuvākas ziņas cenu rādītājā. Cenu rādītāju uz pieprasījumu izsūta bez maksas.
Pasta adrese: c. Cēsīm, Priekuļos. Tāļrunis Priekuļi 40.

Latvijas Lauksaimniecības Centrālbiedrība.